

ZAKON O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O SPODBUJANJU SKLADNEGA REGIONALNEGA RAZVOJA

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

Evropska komisija je 16. 7. 2025 v svojem sporočilu v zvezi z dinamičnim proračunom Evropske unije (EU) za prednostne naloge prihodnosti, večletnim finančnim okvirjem za obdobje 2028–2034, med drugim poudarila naslednje:

- Večletni finančni okvir za obdobje 2028–2034 bo veliko več kot zgolj finančni načrt. Bo strateški izraz skupne politične ambicije Unije, da uresniči svoje prednostne naloge ter v naslednjem desetletju odločno in enotno nastopa na svetovnem prizorišču.
- Čas je, da zgradimo bolj neodvisno Evropo, saj se Unija pri zagotavljanju lastne dolgoročne varnosti in blaginje ne more zanašati samo na druge.
- Če želimo našo skupno prihodnost vzeti v lastne roke, moramo Uniji zagotoviti proračun, ki bo ambiciozen tako po obsegu kot po zasnovi.
- Evropa mora začeti delovati drugače in proračun EU pri tem ni izjema. V času povečane geopolitične in gospodarske negotovosti vladajo velika pričakovanja, da bo Unija našla odgovore na vrsto generacijskih izzivov.
- Unija potrebuje ambicioznejši proračun, ki pa mora biti enostavnejši, prožnejši in bolj strateško usmerjen. Predvsem pa mora proračun EU dosegati konkretne rezultate.
- Zgraditi želimo neodvisno Evropo, ki bo sposobna krojiti lastno usodo.

Podobno kot ugotavlja Evropska komisija za EU, tudi ministrstvo, pristojno za regionalni razvoj, ocenjuje, da bo treba začeti delovati drugače, če želimo zagotoviti skladen regionalni razvoj in visoko kakovost življenja v vseh razvojnih regijah. Predlagana novela zakona to omogoča. Določiti je treba jasne cilje, zmanjšati razdrobljenost in kompleksnost sistema, izzive reševati medsektorsko in okrepiti sinergije med resorji ter razvojnimi regijami, vse skupaj pa podpreti s sredstvi kohezijske politike in integrale. Z novelo vzpostavljamo okvir, ki bo zagotovil, da dolgoročne strateške osredotočenosti Republike Slovenije ne ogrozijo ukrepi za kratkoročne potrebe in ki bo hkrati prilagodljiv in dovolj poenostavljen, da bo vsem razvojnim regijam omogočil zadostno prožnost pri obravnavanju njihovih potreb ter prispeval k doseganju skladnega regionalnega razvoja ob upoštevanju prednostnih nalog države in EU.

Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja je bil sprejet leta 2011 in spremenjen v letih 2012 in 2016 (Uradni list RS, št. 20/11, 57/12, 46/16 in 18/23 – ZDU-10; v nadaljnjem besedilu ZSRR-2). Pri izvajanju zakona so se izkazale določene pomanjkljivosti, prav tako pa do sedaj ni bil dosežen skladen regionalni razvoj, saj so nekatere regije še v velikem zaostanku. To ugotavljajo različne študije in analize (Poročilo o razvoju 2024, UMAR, Priporočila Sveta in analiza stanja v Sloveniji s strani

Evropske komisije v okviru evropskega semestra 2024 itd.),¹ ki izpostavljajo, da se je približevanje Slovenije povprečni gospodarski razvitosti EU upočasnilo. Slovensko gospodarstvo ustvari manj bruto domačega proizvoda na prebivalca v primerjavi s povprečjem EU, kar je posledica nižje produktivnosti. Še zlasti pereče so velike razlike v gospodarski razvitosti med Osrednjeslovensko regijo in drugimi slovenskimi regijami, ki se še povečujejo.

Evropska komisija v Poročilu o evropskem semestru 2024 Sloveniji priporoča, da v okviru sprememb ZSRR-2 uvede strateški pristop k regionalnemu razvoju z opredelitvijo strategije regionalnega razvoja. Pri pripravi strategije bi bilo tako treba bolj upoštevati razvojne potrebe regij, večjo vključenost deležnikov (podjetij, nevladnih organizacij, občin in ministrstev) ter zagotavljanje stalnega in stabilnega vira financiranja regionalnega razvoja iz nacionalnega proračuna skupaj z različnimi vrstami podpore EU. Evropska komisija nadalje predlaga, da bi v okviru sprememb ZSRR-2 regionalne razvojne agencije imele dejavnejšo vlogo oziroma da bi bilo njihovo sodelovanje v regionalni politiki intenzivnejše.

Poročilo o regionalnem razvoju 2018–2022, ki ga je pripravil Oddelek za geografijo na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani, ² je del sistema spremljanja uresničevanja štirih splošnih ciljev regionalne politike v Sloveniji v obdobju 2021–2027, ki jih opredeljuje dokument Cilji, usmeritve in instrumenti regionalne politike ter strateška izhodišča prostorskega razvoja za pripravo regionalnih razvojnih programov 2021–2027. Ne glede na majhne spremembe v razlikah med regijami v obravnavanem obdobju, je razlika v stopnji gospodarske razvitosti, merjene z BDP na prebivalca, med najbolj uspešno (Osrednjeslovenska) in najmanj uspešno regijo (Zasavska) več kot 2,5-kratna in se je po letih postopnega rahlega upadanja v letu 2021 opazno povečala. Povečuje se tudi stopnja delovne migracije med regijami, in sicer pretežno na račun vsakodnevne vožnje na delo v Osrednjeslovensko regijo, kar dodatno nakazuje na proces centralizacije. Prav vsaka regija se sooča tudi z velikimi izzivi na vsaj enem področju kakovosti življenja, pri čemer še posebej skrb vzbujajo regije z velikim številom področij s slabim stanjem ob sočasnih neugodnih trendih.

Statistične regije, z izjemo Osrednjeslovenske, pri BDP na prebivalca zaostajajo za evropskim povprečjem in tudi nekaterimi sosednjimi regijami v drugih državah.

Tabela 1: BDP na prebivalca v standardih kupne moči (EU=100) v % (BDP p.c. v SKM) EU-27, Slovenija, NUTS 2 in NUTS 3

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
EU - 27 (iz leta 2020)	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Slovenija	82	82	82	84	86	87	88	88	89	92
Vzhodna Slovenija	67	67	67	69	70	71	72	72	72	73
Pomurska	56	55	56	57	59	59	61	60	61	62
Podravska	68	67	68	68	70	71	71	72	73	75
Koroška	64	65	66	67	68	69	69	67	70	69
Savinjska	75	75	75	77	77	78	77	78	79	79
Zasavska	47	45	45	45	46	47	48	48	49	50
Posavska	60	60	61	62	64	67	69	68	71	75
Jugovzhodna Slovenija	79	78	78	83	85	87	88	85	84	83
Primorsko-notranjska	59	61	62	61	62	60	60	63	61	60
Zahodna Slovenija	99	98	99	102	104	105	105	107	107	112
Osrednjeslovenska	118	116	118	120	123	124	128	131	129	136
Gorenjska	72	72	73	76	77	78	74	73	78	80
Goriška	75	75	76	78	78	78	77	78	79	83
Obalno-kraška	81	82	83	87	89	86	81	80	86	87

Vir: Baza Eurostat, stanje na dan 9. 6. 2025

Leta 2023 je med slovenskimi statističnimi regijami evropsko povprečje, merjeno s kazalnikom BDP na prebivalca v standardih kupne moči (SKM), preseгла le Osrednjeslovenska regija (za 36 indeksnih točk). Kohezijska regija Zahodna Slovenija je za 12 indeksnih točk preseгла evropsko povprečje,

¹ PRIPOROČILO SVETA o ekonomskih in socialnih politikah, politikah zaposlovanja ter strukturnih proračunskih politikah Slovenije (COM (2024) 624 final in priloga Delovni dokument služb Komisije – Poročilo o državi – Slovenija 2024, spremni dokument k Poročilu za POROČILO Sveta o ekonomskih in socialnih politikah, politikah zaposlovanja ter strukturnih proračunskih politikah Slovenije (SWD (2024) 624 final)

² Objavljeno na spletni strani gov.si: Porocilo-o-regionalnem-razvoju-2018-2023_oblikovano.pdf.

kohezijska regija Vzhodna Slovenija pa je bila s 73 indeksnimi točkami evropskega povprečja še naprej med manj razvitimi evropskimi regijami na ravni NUTS 2. Prav tako se je povečal razkorak v razvitosti med kohezijsko regijo Zahodna Slovenija in kohezijsko regijo Vzhodna Slovenija; če je razlika v letu 2022 znašala 35 indeksnih točk, se je v letu 2023 povečala že na 39 indeksnih točk, kar kaže, da se stopnja gospodarske razvitosti v kohezijski regiji Zahodna Slovenija povečuje (še zlasti na račun Osrednjeslovenske regije) bistveno hitreje kot v kohezijski regiji Vzhodna Slovenija.

Kot ugotavlja UMAR v Poročilu o razvoju 2025, neskladnost regionalnega gospodarskega razvoja bolj kot iz produktivnosti izhaja iz razlik v stopnji zaposlenosti, do katerih prihaja zaradi delovnih migracij, zlasti v Osrednjeslovensko regijo, delno pa tudi v tujino. Osrednjeslovenska regija po produktivnosti presega slovensko povprečje za 12 %, po stopnji zaposlenosti pa kar za 31 %. To je posledica visokega števila delovnih migrantov, ki prihajajo na delo v Osrednjeslovensko regijo iz ostalih regij. Leta 2024 je v Osrednjeslovensko regijo migriralo na delo 109.000 prebivalcev, pri čemer ta trend še narašča. Ostale regije tako izgubljajo razpoložljivo delovno silo, kar je še posebej izrazito v Zasavski in Primorsko-Notranjski regiji, po epidemiji pa je prišlo do opaznejšega zmanjšanja tudi v Obalno-Kraški regiji. Nekatere regije, še posebej tiste, ki ležijo ob severni meji, delovno silo izgubljajo tudi zaradi delovnih migracij v tujino. V Avstriji tako dohodek ustvarja okoli 15.000 rezidentov pretežno iz Podravske, Pomurske in Koroške regije, kar predstavlja 5,9 % vseh tam zaposlenih. Manj rezidentov ustvarja dohodek v Italiji, pretežno iz Goriške in Obalno-Kraške regije (1,2 % tam zaposlenih). Število delovnih migrantov v tujino se po letu 2019 zmanjšuje. Število delovnih migrantov v Italijo se je zaradi umirjanja tamkajšnje gospodarske aktivnosti med letoma 2019 in 2023 zmanjšalo za okoli četrtino, število delovnih migrantov v Avstrijo pa za 4 %.

Neskladen regionalni razvoj med razvojnimi regijami je razviden iz indeksa razvojne ogroženosti razvojnih regij kot relativnega kazalca razvitosti razvojne regije, izračunanega na podlagi užitve kazalcev razvitosti, ogroženosti in razvojnih možnosti. Razvojne regije na ravni NUTS 3 v Republiki Sloveniji se v programskem obdobju 2021–2027, upoštevaje indeks razvojne ogroženosti, razvrščajo, kot sledi:

- Pomurska 172,5,
- Primorsko-Notranjska 138,3,
- Podravska 133,4,
- Zasavska 132,3,
- Koroška 127,7,
- Posavska 121,8,
- Goriška 117,1,
- Savinjska 109,3,
- Obalno-Kraška 103,2,
- Jugovzhodna Slovenija 93,0,
- Gorenjska 85,3 in
- Osrednjeslovenska 49,6.

Neskladen regionalni razvoj razvojnih regij je razviden tudi iz podatka o BDP na prebivalca v standardih kupne moči v posamezni regiji glede na povprečje EU.

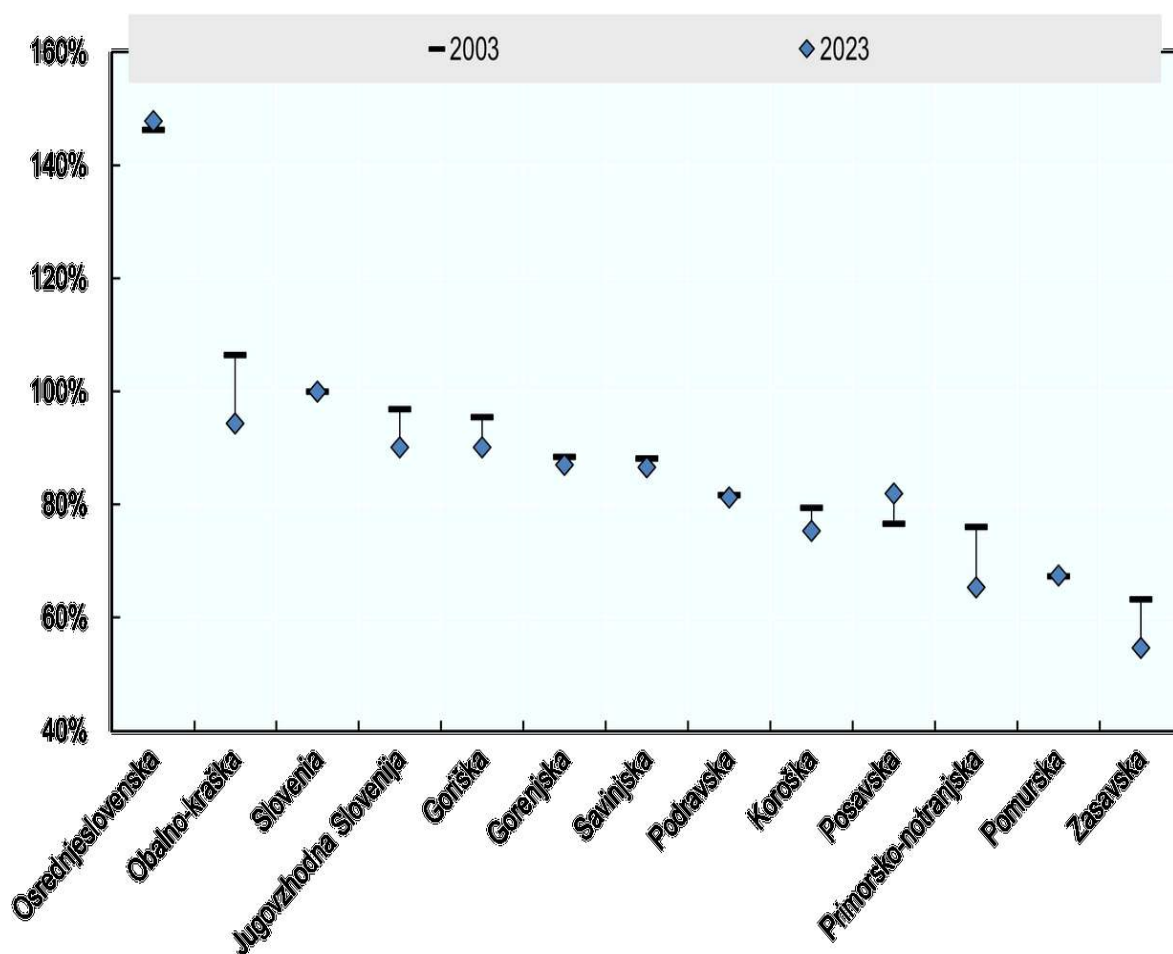
Podatki za leti 2000 in 2023 kažejo, da je Osrednjeslovenska razvojna regija povečala svoj BDP na prebivalca v SKM v navedenem obdobju v razmerju do povprečja EU-27 za 24 odstotnih točk (s 113 na 136).

Po drugi strani je Zasavska razvojna regija v enakem obdobju svoj zaostanek za evropskim povprečjem povečala za dodatnih 10 odstotnih točk (leta 2020 je dosegala 60 %, v letu 2023 pa le še 50 % povprečne EU razvitosti, merjene v BDP na prebivalca v SKM). Nazadovala je tudi Primorsko-Notranjska regija. Pomurska regija kot tretja najmanj razvita razvojna regija je sicer pridobila 5 odstotnih točk v primerjavi s povprečjem EU, a je razvojno na 62 % povprečja EU.

V omejenem obdobju so vse ostale razvojne regije, razen Osrednjeslovenske, v razmerju do povprečne razvitosti v EU (EU-27 = 100) napredovale počasneje kot Slovenija, kar kaže, da ostale slovenske regije razvojno zaostajajo oziroma da je bil proces dohitevanja (konvergenca) izrazit predvsem v Osrednjeslovenski regiji, medtem ko je bil v ostalih slovenskih regijah precej šibak.

Eden izmed razlogov za tako hiter razvoj Osrednjeslovenske regije je tudi dejstvo, da so se po vstopu Slovenije v EU leta 2004 pogoji za hiter razvoj in razvojno dohitevanje najbolj okrepili prav v tej regiji, tudi s pomočjo sredstev evropske kohezijske politike (EKP). Preostale regije so razpoložljiva sredstva EKP koristile manj učinkovito kot Osrednjeslovenska regija, zato se je razvojni razkorak med regijami v obdobju 2000–2023 povečal, čeprav je bil učinek sredstev EKP v proučevanem obdobju pozitiven na nacionalni ravni in tudi v regijah, saj je Slovenija v letu 2000 beležila 80 % povprečja EU (BDP na prebivalca v SKM), leta 2023 pa že 92 %.

Podatki o BDP na prebivalca kažejo, da so vse razvojne regije, z izjemo Posavske regije, v primerjavi s slovenskim povprečjem, kakor tudi v primerjavi z Osrednjeslovensko regijo, v zadnjih 20 letih poslabšale svoj relativni položaj.

Podobne ugotovitve izhajajo tudi iz poročila Evropskega računskega sodišča Review 04/2025: The Future of EU Cohesion Policy: Drawing lessons from the past³.

Nekaj ugotovitev glede učinkov EKP na zmanjševanje regionalnih razlik:

- EKP naj bi v preteklih dveh desetletjih in v splošnem imela pozitiven vpliv na rast BDP v EU.
- Najvišje rasti BDP so bile zabeležene v prej manj razvitih regijah, še zlasti v državah članicah, ki so se EU pridružile leta 2004.

³ <https://www.eca.europa.eu/en/publications/RV-2025-04>

- Ekonomska konvergenca (dohitevanje bolj razvitim državam oziroma približevanje povprečju EU) je potekala neenakomerno. Poleg tega je močnejša rast v regijah, kjer se nahaja glavno mesto, v vzhodnih državah članicah običajno povečala razlike v teh državah.
- Na podlagi modelov Komisije, ki ocenjujejo dolgoročni vpliv EKP na rast BDP, je bilo tako izračunano (ocenjeno), da se bo BDP do leta 2030 v EU povečal za 0,9 % in dodatno še za 0,6 % do leta 2043 zaradi sredstev EKP, ki so bila investirana v obdobju 2014–2020 in bodo v obdobju 2021–2027. Pri tem bo vpliv na rast BDP pozitiven še zlasti v državah, ki so prejele večji obseg EKP financiranja, pa tudi v razvitih državah, zaradi višje gospodarske aktivnosti in višjega izvoza.
- Evropsko računsko sodišče v poročilu opozarja, da imajo manj razvite regije velik neodkrit potencial, ki pa lahko ostane neizkoriščen, če se soočajo z dolgoročno stagnacijo in strukturnimi ovirami, saj zaradi tega težje ekonomsko okrevaajo, ustvarjajo delovna mesta in izboljšujejo kakovost življenja. Če ta problematika ni ustrezno naslovljena oziroma v takih regijah ni rasti, se te regije ujamejo v cikel stagnacije (t. i. razvojna past), za katero so značilni šibka produktivnost in ustvarjanje delovnih mest ter nezadostna sposobnost inoviranja. Te regije lahko postanejo trajnostno odvisne od nacionalnega in EU financiranja.
- Kakovost rezultatov regionalne politike je v veliki meri odvisna od pogojev, v katerih se izvaja: kakovost nacionalnih in regionalnih institucij, vrste človeških virov v regiji in drugih teritorialnih resursov.
- Za uspešno izvajanje kohezijske politike je bistvenega pomena tudi koordinacija med različnimi deležniki.

Računsko sodišče Republike Slovenije je v okviru revizije regionalnega razvoja za obdobje od 1. 1. 2014 do 31. 12. 2017 izvedlo preverbo 4. člena ZSRR-2, ki določa, da so za načrtovanje regionalne politike in izvajanje nalog regionalnega razvoja pristojne država in občine. Ugotovilo je določene pomanjkljivosti ter podalo nekaj priporočil. Med drugim je ugotovilo, da:

- na ravni države ni enotnega strateškega dokumenta, ki bi celovito urejal skladen regionalni razvoj, oblikoval ukrepe regionalne politike ter dal regionalnemu razvoju potrebno težo in ga posledično tudi učinkoviteje spremljal;
- strateški dokumenti različno naslavljajo tematiko regionalnega razvoja (nekateri sploh ne eksplicitno, na primer Strategija razvoja Slovenije 2030, Partnerski sporazum in Program evropske kohezijske politike v obdobju 2021–2027 v Sloveniji) oziroma so različni strateški dokumenti v zvezi s tem na nacionalni ravni neusklajeni;
- ni celostnega obravnavanja izzivov regionalnega razvoja na ravni vlade, temveč se tematike oziroma izzivi obravnavajo parcialno. Sodelovanje med ministrstvi na področju regionalnega razvoja je relativno slabo, prav tako spremljanje vsebin politik različnih drugih ministrstev z vidika regionalnega razvoja in sredstev. Vlada je imela večjo vlogo na področju usklajevanja ukrepov različnih ministrstev na področju regionalnega razvoja le v okviru dogovorov za razvoj regij (DRR);
- da so bili prvi DRR v obdobju 2014–2020 pretežno sektorskega značaja, pri čemer so vključevali projekte, ki so jih predlagala ministrstva, in ne projektov, ki so jih predlagale regije. Postopek sklepanja DRR je preveč zapleten in časovno zamuden ter ne upošteva regionalnih razvojnih programov, saj je v finančni perspektivi omejen na financiranje točno določenih vsebin in ne dopušča financiranja regijskih projektov, ki so ključni za posamezno regijo in njen razvoj;
- spremljanje in vrednotenje regionalnega razvoja na ravni države ni celostno, podatki in poročila, ki so na voljo, pa niso nadalje obdelovani z vidika analize podatkov učinkov regionalne politike.

Navedene ugotovitve in pomanjkljivosti, ki jih je identificiralo Računsko sodišče Republike Slovenije pri reviziji izvajanja regionalne politike, naslavljamo tudi s spremembami ZSRR-2.

Na ravni države ni enotnega strateškega dokumenta, ki bi celovito urejal skladen regionalni razvoj, oblikoval ukrepe regionalne politike in dal regionalnemu razvoju potrebno težo ter ga posledično tudi učinkoviteje spremljal. Vsebine regionalnega razvoja so zgolj v manjši meri vključene v Strategijo razvoja Slovenije 2030. Trenutno na ravni strateškega dokumenta ni opredeljenih prioritet in usmeritev regionalnega razvoja, usmeritev za pripravo regionalnih razvojnih programov ter vrednotenja ukrepov

regionalne politike. Zato je spremljanje in vrednotenje regionalne politike oteženo. Kljub temu da ZSRR-2 že omogoča financiranje regijskih projektov iz integralnih sredstev, je glavnina financiranja usmerjena v izvajanje EKP. Trenutna regionalna politika ni dovolj pregledna, institucionalna organiziranost na vseh ravneh pa ne zagotavlja uveljavljanja načel partnerstva in učinkovitega izvajanja zakonodaje. Medresorsko usklajevanje je nezadostno, delovanje posameznih resornih politik v regijah pa nepovezano in večkrat brez možnih sinergij.

Sredstva EU so trenutno največji vir investicijske podpore regijskih projektov, ki se osredotočajo na vprašanja in projekte, ki so skladni s prednostnimi nalogami EU. To vpliva na dejstvo, da regionalni razvojni programi in regijski projekti, ki naj bi pospešili regionalni razvoj, niso prilagojeni potrebam in izzivom na ravni posamezne razvojne regije. Zato je treba zagotoviti, da strateško načrtovanje razvojnim regijam omogoča zadostno prožnost pri obravnavanju njihovih potreb in reševanju ključnih izzivov razvoja regij.

Predlog večletnega finančnega okvira 2028–2034, ki ga je Evropska komisija objavila 16. 7. 2025, predlaga združitve obstoječih skladov za financiranje ukrepov kohezijske politike, skupne kmetijske politike in notranje varnosti v enoten instrument, ki naj bi razpolagal z 865 milijardami evrov in predvideva sklepanje t. i. načrtov za nacionalna in regionalna partnerstva kot osnovo za dodeljevanje EU sredstev. V t. i. nacionalnih in regionalnih partnerskih načrtih bodo članice v sodelovanju z regijami določile reforme in naložbe, ki jih bodo morale izvesti, če bodo želele črpati evropska sredstva. Kot navaja Komisija, bodo načrti pokrivali kohezijsko politiko, skupno kmetijsko politiko, socialno politiko, ribiško in pomorsko politiko, migracije, upravljanje meja in notranjo varnost.

Z novelo zakona se hkrati odzivamo na pripombo Računskega sodišča Republike Slovenije, da na ravni države ni enotnega strateškega dokumenta, kot tudi na prihodnjo ureditev večletnega finančnega okvirja za obdobje 2028–2034. Priprava strategije regionalnega razvoja in akcijskih programov za njeno realizacijo se bo izvajala v partnerstvu na nacionalni in regionalni ravni, pri čemer se bodo obravnavale tako nacionalne kot regionalne razvojne potrebe.

V tem smislu novela zakona tudi že vključuje predvideno novo strukturo in način izvajanja evropskega proračuna, zlasti programov na področju spodbujanja ekonomske, socialne in teritorialne kohezije. Omenjeni načrti se bodo oblikovali v tesnem sodelovanju (partnerstvu) med nacionalno in subnacionalnimi ravni (lokalna in regionalna raven).

Akcijski program za skladen regionalni razvoj kot krovni izvedbeni dokument, ki ga sprejme vlada, in regionalni razvojni program (RRP), ki ga sprejmejo deležniki razvoja v regiji, predstavljata zametek načrta za nacionalno in regionalno partnerstvo, kot ga predvideva nova zasnova EKP:

- združevanje vsebin različnih področij/sectorjev prilagojenih na (lokalno in) regionalno raven,
- usklajevanje in upravljanje programov na ravni več teritorialnih ravni: država (resorji) – regije – občine po načelu partnerstva.

Veljavni ZSRR-2 že opredeljuje teritorialni razvojni dialog kot način razreševanja razvojnih problemov in usklajevanja razvojnih odločitev med različnimi teritorialnimi ravni. Ta proces, tj. teritorialni razvojni dialog, ki na eni strani upošteva pristojnosti in prioritete države in resorjev, na drugi pa razvojne interese in pristojnosti občin in regij, bo temeljni proces za oblikovanje nove generacije dokumentov regionalne politike – akcijskega programa in regionalnih razvojnih programov.

Država in deležniki razvoja v regiji bodo skupaj opredelili ključna področja za razvoj regije, sektorske projekte, regijske projekte in regijske ukrepe, s katerimi bo država podpirala izvajanje strategije ter doseganje ciljev regionalnega razvoja v skladu z razvojnimi cilji in razvojno specializacijo regij.

Na ta način se bodo tako nacionalna sredstva kot EU sredstva usmerjala v ključna razvojna področja v skladu z regijsko specializacijo in omogočala optimalno izkoriščanje regionalnih potencialov. S tem bo regionalna politika kot nacionalna razvojna politika omogočala optimalni izkoristek razvojnih virov države in regij ter prispevala k optimalnejšemu razvoju države kot celote.

Za razliko od večine držav članic EU Slovenija v Bruslju nima predstavništva slovenskih razvojnih regij, ki bi lahko neposredno delovalo na področju uveljavljanja razvojnih interesov razvojnih regij, vzpostavljanja neposrednih stikov z evropskimi institucijami, mednarodnimi združenji in predstavništvom lokalnih skupnosti v Bruslju na področju regionalnega razvoja. V okviru prihodnje finančne perspektive EU se predvideva večji poudarek na centraliziranih finančnih programih EU. S programi upravlja Evropska komisija, zato je neposredna prisotnost predstavnikov regij v Bruslju ključna za spodbujanje sodelovanja slovenskih partnerjev na centraliziranih razpisih EU (npr. iskanje primernih partnerjev, zbiranje uspešnih praks sodelovanja na razpis itd.). Neposredna prisotnost regij v Bruslju bo okrepila delovanje regij, omogočena bo promocija regij in regionalnih dogodkov ter podpora slovenski delegaciji v Evropskem odboru regij.

V Bruslju je več kot 300 predstavništev regij in občin, pretežno iz držav članic EU (tudi sosednje države imajo predstavništva regij v Bruslju). Regionalno predstavništvo Slavonije, Baranje in Srijema v Bruslju je edino predstavništvo regij Republike Hrvaške v Bruslju, katerega naloge so pretežno povezane s sodelovanjem z Odborom regij v postopkih posvetovanj za predloge Evropske komisije.

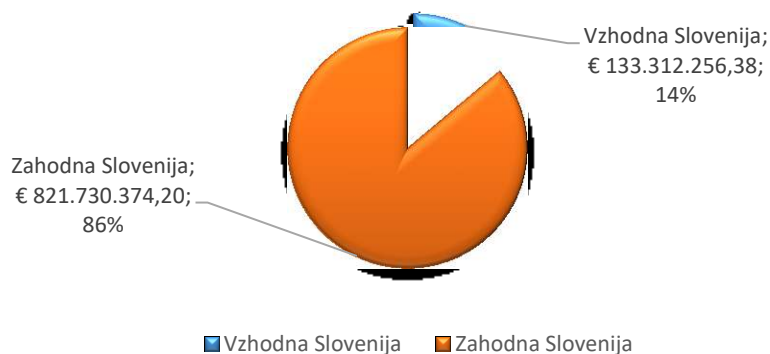
Predstavništvo Združenja finskih lokalnih in regionalnih oblasti obeležuje 20-letnico delovanja v Bruslju. Osrednje poslanstvo predstavništva je aktivna participacija v procesu priprave in sprejema zakonodaje EU (dve tretjini zakonodaje EU se izvaja na lokalni/regionalni ravni), zato imajo občine dobro podlago za oceno prihodnjih praktičnih učinkov implementacije zakonodajnega predloga, kar poveča težo njihovim argumentom, kot tudi obogati nacionalna stališča do predlogov EU.

Predstavništvo regije Bratislava v Bruslju zastopa interese regije Bratislava (raven NUTS 2, 73 občin), predvsem na področju pridobivanja sredstev kohezijske politike. Predstavništvo v Bruslju omogoča razvijanje in ohranjanje neposrednih stikov s evropskimi institucijami.

V okviru centraliziranih razpisov EU za področju raziskav in razvoja (HORIZON EUROPE, H2020 in FP7) v obdobju 2007-2025 in po stanju na dan 24.11.2025, (podatki se dnevno spreminjajo glede na uspešnost slovenskih prijaviteljev) je bila uspešnost prijaviteljev (po številu prijaviteljev in po vrednosti financiranja) sledeča:

Iz zahodne kohezijske regije je skupaj prejelo sredstva 3079 oz. 84% slovenskih udeležencev (organizacij, podjetij itd.) , ki so pridobili cca 817 mio eurov finančne podpore EU v okviru programov (FP7, H2020 in Horizon Europe v obdobju 2007-2025) oziroma 86% vseh sredstev na ravni slovenskih udeležencev. Iz Vzhodne kohezijske regije je skupaj prejelo sredstva 590 udeležencev oziroma 16% vseh slovenskih udeležencev (organizacij, podjetij itd.), ki so pridobili cca 133 mio eurov oziroma 14% vseh sredstev na ravni slovenskih udeležencev.

Net EU Contribution in EUR in HORIZON EUROPE, H2020 in FP7 (2007-2025) na dan 24.11.2025

Opomba: Stanje na dan 24.11.2025,

Vir: Evropska komisija, EU Funding & Tenders Portal , R&I Projects - Project Details | Sheet - Qlik Sense

	Participation	Net EU Contribution
Slovenija	3.680	€ 955.042.630,58
Gorenjska	88	16.668.957
Goriška	163	56.468.541
Obalno-kraška	124	44.713.629
Osrednjeslovenska	2.715	703.879.247
Zahodna Kohezijska regija skupaj	3.090	€ 821.730.374,20
Jugovzhodna Slovenija	30	€ 6.843.775,74
Koroška	13	€ 3.137.929,51
Podravska	283	€ 56.630.810,48
Pomurska	62	€ 10.246.491,56
Posavska	24	€ 6.383.770,02
Primorsko-notranjska	19	€ 4.877.893,98
Savinjska	146	€ 34.544.279,94
Zasavska	13	€ 10.647.305,15
Vzhodna Kohezijska regija skupaj	590	€ 133.312.256,38

Opoma: stanje na dan 24.11.2025

Vir: Evropska komisija, EU Funding & Tenders Portal , R&I Projects - Project Details | Sheet - Qlik Sense

Glede na podatke o uspešnosti prijaviteljev na centraliziranih razpisih EK na področju raziskav in razvoja, želimo z vzpostavitvijo razvojnih pisarn, prispevati večji uspešnosti slovenskih prijaviteljev okviru NUTS-2, še zlasti iz Vzhodne Kohezijske regije. Podpora pri posredovanju informacij, pomoč prijaviteljem in pri prijavih na centralizirane razpise bo še zlasti pomembna po vzpostavitvi

Evropskega sklada za konkurenčnost, kjer bodo na voljo obsežna sredstva potencialnim prijaviteljem, tudi MSPjem. Ker se slednji soočajo s posebnimi izzivi pri oddaji prijav na centralizirane razpise, zaradi svoje administrativne zahtevnosti, bo informacijska podpora v okviru razvojnih pisarn pripomogla, da bo uspešnost prijaviteljev lahko večja, kar je še zlasti pomembno za prijavitelje iz Vzhodne kohezijske regije, pri pridobivanju večjega obsega sredstev za raziskave, razvoj in inovacije, kar bo bistveno vplivalo na povečevanje produktivnosti in konkurenčnosti ter zmanjševanju razvojnega zaostanka tako podjetij, kot regij in tudi Slovenije kot celote.

2. CILJI, NAČELA IN POGLOVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

Ključni cilji predlaganih sprememb:

- sprejem nacionalne strategije, ki bo celovito obravnavala izzive regionalnega razvoja,
- priprava strateških dokumentov, oblikovanih v partnerstvu na nacionalni in regionalni ravni, pri čemer bo skupna tudi odgovornost zanje, ter obravnavanje različnih regionalnih in lokalnih razvojnih potreb,
- večja skladnost med prednostnimi naložbami EU in ključnimi področji za razvoj posameznih regij,
- enostavnejše načrtovanje, ustrežnejši način izbora sektorskih ukrepov in sektorskih projektov, regijskih ukrepov in regijskih projektov ter njihovo učinkovitejše izvajanje,
- opredelitev ključnih področij za razvoj regij, sektorske projekte, sektorske ukrepe, regijske projekte in regijske ukrepe, s katerimi bo država podpirala izvajanje strategije regionalnega razvoja Slovenije in doseganje ciljev regionalnih razvojnih programov v skladu z razvojnimi cilji in razvojno specializacijo regij,
- zaustavitev cikla stagnacije (t. i. razvojna past) manj razvitih regij in spodbujanje dviga produktivnosti in ustvarjanja delovnih mest z višjo ali visoko dodano vrednostjo,
- odprava razvojnih razlik med razvojnimi regijami za zagotovitev visoke kakovosti življenja v vseh razvojnih regijah ter povečanje konkurenčnosti razvojnih regij,
- odprava centralizacije in izvajanje policentričnega skladnega regionalnega razvoja,
- opolnomočenje razvojnih regij in zagotovitev ustrezne podlage za financiranje regionalnega razvoja v okviru strategije regionalnega razvoja Slovenije in bodočih programskih dokumentov večletnega finančnega okvirja EU,
- močnejša regija z več avtonomije, izhajajoč iz večje samostojnosti razvojnih regij pri določanju ključnih področij za razvoj regije in izbiri regijskih projektov glede na prioritete, razvojne specializacije in potrebe regij, ki bodo zajete v izvedbenih delih regionalnih razvojnih programov, v okviru razpoložljivih finančnih sredstev državnega proračuna,
- večja politična teža regionalnega razvoja in učinkovitejše spremljanje in vrednotenje regionalnega razvoja.

2.2 Načela

Načela predlagane novele zakona, ki ne odstopajo od načel temeljnega ZSRR-2:

- teritorialno vzpostavljena večnivojska narava regionalne politike,
- trajnostni sonaravni razvoj kot obveznost nosilcev odločanja na vseh teritorialnih ravneh,
- usmerjenost na celotno ozemlje, vendar prilagojenost ukrepov na posebnosti posameznih območij,
- prilagodljivost rešitev in hitra odzivnost regionalne politike na razvojne probleme,
- teritorialni razvojni dialog med nosilci odločanja na vseh teritorialnih ravneh,
- partnerstvo med lokalnimi skupnostmi, združenji gospodarstva, znanosti in nevladnim sektorjem,
- osredotočenost in programsko usmerjanje razvojnih spodbud na podlagi usklajenih nacionalnih/sektorskih usmeritev in prioritet ter regionalnih razvojnih programov za doseganje sinergij,
- samostojnost regij pri odločanju o projektih in njihovem financiranju,

- povezovanje (mreženje) znotraj in zunaj regije (zlasti v širšem evropskem prostoru).

2.3 Poglavitne rešitve

- a) Predstavitev predlaganih rešitev:

1. Načrtovanje in izvajanje regionalne politike na državni in regionalni ravni

Načrtovanje regionalne politike na nacionalni in regionalni ravni bo rezultat medresorskega in teritorialnega dialoga z razvojnimi regijami, ki bo vezan na veljavnost strategije regionalnega razvoja Slovenije in ne več zgolj na programsko obdobje večletnega finančnega okvirja EU. Učinkovitejši bo teritorialni dialog za razvoj regije kot mehanizem usklajevanja med vlado in razvojnimi regijami, v okviru katerega se opredelijo ključni ukrepi in projekti za premagovanje razvojnih ovir ter viri financiranja.

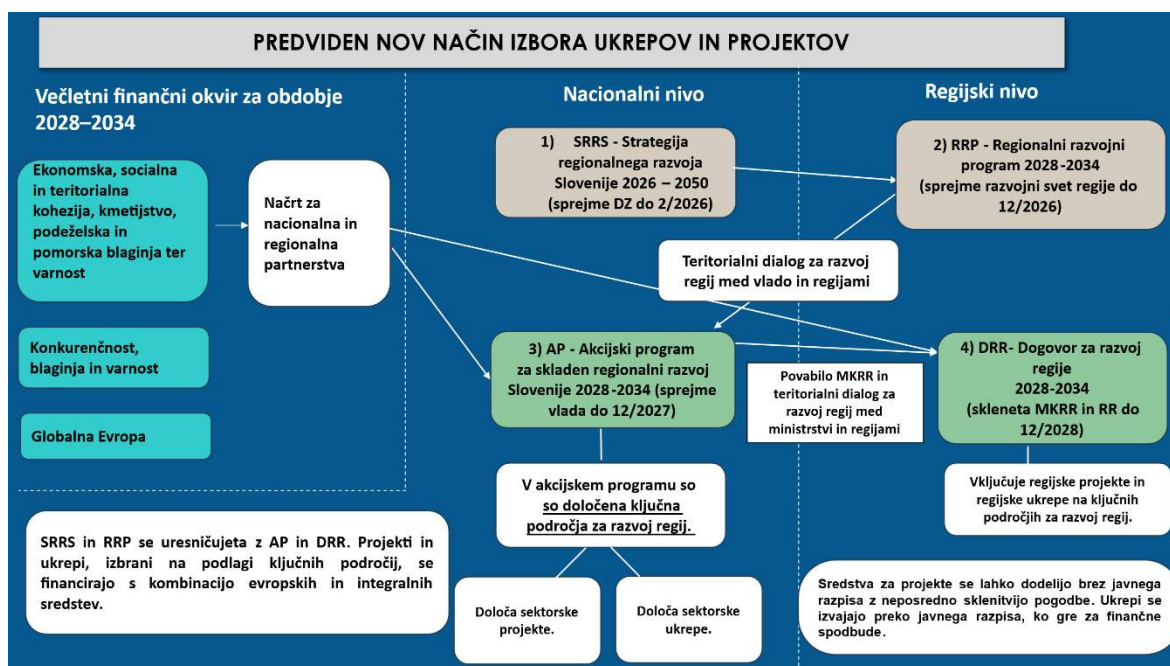
Načrtovanje in izvajanje regionalne politike bo temeljilo na naslednjih dokumentih:

- Strategija regionalnega razvoja Slovenije za obdobje 2028–2050, ki jo sprejme Državni zbor Republike Slovenije na predlog Vlade Republike Slovenije;
- Regionalni razvojni program za obdobje 2028–2034, ki ga sprejme razvojni svet razvojne regije;
- Akcijski program za skladen regionalni razvoj Slovenije obdobje 2028–2034, ki ga sprejme Vlada Republike Slovenije na predlog ministrstva, pristojnega za regionalni razvoj;
- dogovor za razvoj regije za obdobje 2028–2034.

Prednosti navedenih sprememb:

- strateško načrtovanje regionalne politike,
- priprava strateških dokumentov, oblikovanih v partnerstvu na nacionalni in regionalni ravni, pri čemer bo skupna tudi odgovornost zanje, ter obravnavanje različnih regionalnih in lokalnih razvojnih potreb,
- zagotovitev sredstev za regionalno politiko na nacionalni ravni v okviru akcijskega programa za skladen regionalni razvoj Slovenije in zavezanost resorjev k uresničevanju skladnega regionalnega razvoja ter obravnavanje različnih regionalnih razvojnih potreb, izhajajoč iz vsebinskega in finančnega večletnega okvirja EKP za obdobje 2028–2034, ter za vsakokratno naslednje obdobje,
- regionalni razvojni programi bodo imeli realno podlago za načrtovanje, financiranje pa se razširja izven sredstev kohezijske politike,
- predviden je ustrežnejši način opredelitve ključnih področij za razvoj regij in izbora sektorskih ukrepov (kot finančnih spodbud in reform), sektorskih projektov, regijskih ukrepov (kot finančnih spodbud) in regijskih projektov.

Slika 3: Predvideni novi način izbora sektorskih ukrepov, sektorskih projektov, regijskih ukrepov in regijskih projektov.

Vir: Lasten prikaz MKRR

Z novelo zakona bomo dali regionalnemu razvoju potrebno težo in ga posledično tudi učinkoviteje spremljali in vrednotili.

Evropska komisija je 16. 7. 2025 v svojem sporočilu v zvezi z dinamičnim proračunom EU za prednostne naloge prihodnosti, večletnim finančnim okvirjem za obdobje 2028–2034, med drugim poudarila naslednje:

- Večletni finančni okvir za obdobje 2028–2034 bo veliko več kot zgolj finančni načrt. Bo strateški izraz skupne politične ambicije Unije, da uresniči svoje prednostne naloge ter v naslednjem desetletju odločno in enotno nastopa na svetovnem prizorišču.
- Čas je, da zgradimo bolj neodvisno Evropo, saj se Unija pri zagotavljanju lastne dolgoročne varnosti in blaginje ne more zanašati samo na druge.
- Če želimo našo skupno prihodnost vzeti v lastne roke, moramo Uniji zagotoviti proračun, ki bo ambiciozen tako po obsegu kot po zasnovi.
- Evropa mora začeti delovati drugače in proračun EU pri tem ni izjema. V času povečane geopolitične in gospodarske negotovosti vladajo velika pričakovanja, da bo Unija našla odgovore na vrsto generacijskih izzivov.
- Unija potrebuje ambicioznejši proračun, ki pa mora biti enostavnejši, prožnejši in bolj strateško usmerjen. Predvsem pa mora proračun EU dosegati konkretne rezultate.
- Iz izkušenj vemo, da je prilagodljivost bistvenega pomena.
- Komisija si kot še nikoli doslej prizadeva za poenostavitev Evrope, kar mora vključevati proračun EU.
- Zgraditi želimo neodvisno Evropo, ki bo sposobna krojiti lastno usodo.

Podobno kot ugotavlja Evropska komisija za Evropsko unijo, tudi ministrstvo, pristojno za regionalni razvoj, ocenjuje, da bo treba začeti delovati drugače, če želimo zagotoviti skladen regionalni razvoj in visoko kakovost življenja v vseh razvojnih regijah. Predlagana novela zakona to omogoča. Določiti je treba jasne cilje, zmanjšati razdrobljenost in kompleksnost sistema, izzive naslavlja medsektorsko in okrepiti sinergije med resorji ter razvojnimi regijami, in vse to podpreti s sredstvi kohezijske politike in nacionalnimi sredstvi. Ukrepi za kratkoročne potrebe ne smejo ogroziti dolgoročne strateške osredotočenosti. Potrebujemo okvir, ki bo prilagodljiv in hkrati v zadostni meri poenostavljen, da bo

vsem regijam omogočil ustrezno prožnost pri obravnavanju njihovih potreb, hkrati pa prispeval k prednostnim nalogam EU.

2. Dati večji pomen regijam/lzzivi centralizacije/decentralizacije in policentričnega skladnega regionalnega razvoja

Regije bodo vključene v teritorialni dialog že na samem začetku priprave strateških in izvedbenih dokumentov. Odločanje o financiranju regijskih projektov bo prešlo na raven regije v okviru strategije regionalnega razvoja Slovenije. Regije bodo tiste, ki bodo odločale o regijskih projektih glede na razvojne cilje in prioritete, opredeljene v regionalnih razvojnih programih v skladu s strategijo regionalnega razvoja Slovenije.

3. Financiranje regionalnega razvoja in teritorialni pristopi

Novela zakona predvideva:

- financiranje regionalnega razvoja na podlagi celovitega teritorialnega pristopa med vlado in razvojnimi regijami, upoštevajoč izražene potrebe regij,
- opredelitev in ovrednotenje projektov, ki prispevajo k skladnemu regionalnemu razvoju,
- zagotovitev letnih proračunskih sredstev v proračunu Republike Slovenije za izvajanje dogovorov za razvoj regij v skladu z akcijskim programom za skladen regionalni razvoj Slovenije.

Z novelo zakona se hkrati odzivamo na pripombo Računskega sodišča Republike Slovenije, da na ravni države ni enotnega strateškega dokumenta, kot tudi na prihodnjo ureditev večletnega finančnega okvirja za obdobje 2028–2034. Priprava strategije regionalnega razvoja in akcijskih programov za njeno realizacijo se bo izvajala v partnerstvu na nacionalni in regionalni ravni, pri čemer se bodo obravnavale tako nacionalne kot regionalne razvojne potrebe.

Zato novela zakona v tem smislu tudi že vključuje predvideno novo strukturo in način izvajanja evropskega proračuna, zlasti programov na področju spodbujanja ekonomske, socialne in teritorialne kohezije. Omenjeni načrti se bodo oblikovali v tesnem sodelovanju (partnerstvu) med nacionalno in subnacionalnimi ravnmi (lokalna in regionalna raven).

Akcijski program za izvajanje strategije regionalnega razvoja Slovenije kot krovni izvedbeni dokument, ki ga sprejme vlada, in RRP, ki ga sprejmejo deležniki razvoja v regiji, predstavljata zametek načrta za nacionalno in regionalno partnerstvo, kot ga predvideva nova zasnova EKP:

- združevanje vsebin različnih področij/sektorjev prilagojenih na (lokalno in) regionalno raven,
- usklajevanje in upravljanje programov na ravni več teritorialnih ravni: država (resorji) – regije – občine po načelu partnerstva.

Veljavni ZSRR-2 že opredeljuje teritorialni razvojni dialog kot način razreševanja razvojnih problemov in usklajevanja razvojnih odločitev med različnimi teritorialnimi ravnmi. Ta proces, tj. teritorialni razvojni dialog, ki na eni strani upošteva pristojnosti in prioritete države in resorjev, na drugi pa razvojne interese in pristojnosti občin in regij, bo temeljni proces za oblikovanje nove generacije dokumentov regionalne politike – akcijskega programa in regionalnih razvojnih programov.

Država in deležniki razvoja v regiji bodo skupaj opredelili ključna področja za razvoj regij, , sektorske projekte, regijske projekte in regijske ukrepe, s katerimi bo država podpirala izvajanje strategije ter doseganje ciljev regionalnega razvoja v skladu z razvojnimi cilji in razvojno specializacijo regij.

Poleg tega bosta morala akcijski program za skladen regionalni razvoj in dogovor za razvoj regij odražati tudi namen gospodarske rasti razvojnih regij ter ustvarjanja novih oziroma ohranjanja obstoječih delovnih mest.

Na ta način se bodo tako nacionalna sredstva kot EU sredstva usmerjala v ključna razvojna področja v skladu z regijsko specializacijo in s tem omogočala optimalno izkoriščanje regionalnih potencialov ter gospodarsko rast razvojnih regij. S tem bo regionalna politika kot nacionalna razvojna politika

omogočala optimalni izkoristek razvojnih virov države in regij ter prispevala k optimalnejšemu razvoju države kot celote.

4. Ažurno in celostno spremljanje in vrednotenje izvajanja ter prilagajanje sistema regionalnega razvoja

Ažurno in celostno spremljanje ter vrednotenje izvajanja in prilagajanje sistema regionalnega razvoja – tako samega sistema (organiziranost) kot programov in izvajanja projektov – bo zagotovljeno tako, da Vlada Republike Slovenije po preteku vsakega štiriletnega obdobja Državnemu zboru Republike Slovenije predloži poročilo o izvajanju strategije regionalnega razvoja Slovenije za pretekla štiri leta z oceno rezultatov.

5. Razvojne pisarne v Bruslju

Kohezijskih sredstev bo zaradi razvitosti Slovenije vedno manj. Zato je ključno, da so razvojne regije in občine uspešnejše pri črpanju sredstev, ki so na voljo v okviru centraliziranih razpisov. Vzpostavitev pisarn na ravni regij in občin prinaša večji uspeh pri kandidiranju na centralnih razpisih EU, omogoča mreženje, vzpostavljanje čezmejnih partnerstev kot tudi promocijo regij. Z vzpostavitvijo regijskih in pisarn občinskih reprezentativnih združenj v Bruslju se bo lahko okrepilo sodelovanje z Evropskim odborom regij, zlasti v luči ocene učinkov zakonodajnih predlog Evropske komisije na regije, še preden se predlogi formalno posredujejo v postopek sprejemanja Svetu Evropske unije in Evropskemu parlamentu. Razvojne regije in občine so bližje potrebam prebivalcev kot tudi podjetjem, nevladnemu in javnemu sektorju na ravni regij, zato so njihovi pogledi praktične narave in lahko v postopku odločanja na ravni EU obogatijo nacionalna stališča. Bruselj je tudi odlično mesto za iskanje partnerjev za sodelovanje na razpisih centraliziranih finančnih programov EU, izmenjavo izkušenj in praks s področja regionalnega razvoja, kar je še posebej pomembno za Slovenijo kot ozemeljsko majhno državo, kjer je obseg izkušenj in ekspertiz omejen.

Naloge pisarne razvojnih regij bodo izvajale regionalne razvojne agencije ali reprezentativna združenja občin. Sredstva za delovanje pisarne se zagotovijo iz proračuna Republike Slovenije, proračunov občin in ostalih virov. Iz proračuna Republike Slovenije se zagotovijo sredstva do višine 60 odstotkov potrebnih sredstev stroškov dela in stroškov vezanih na prostor, v katerem deluje pisarna, na letni ravni, vendar ne več kot 200.000,00 eurov za posamezno pisarno. Preostala sredstva zagotovijo občine iz lastnih in drugih virov. Sofinanciranje iz državnega proračuna se določi s pogodbo, ki jo za obdobje vsakokratnega večletnega finančnega okvirja Evropske unije skleneta ministrstvo, pristojno za regionalni razvoj, in regionalna razvojna agencija oziroma reprezentativno občinsko združenje.

Pri tem velja poudariti, da ne gre za naloge, ki so v pristojnosti stalnega predstavništva Republike Slovenije pri EU. Stalno predstavništvo ne izvaja nalog, ki jih bo izvajala pisarna razvojnih regij, kot je npr. priprava prijav razvojnih regij oziroma lokalnih skupnosti na centralizirane razpise.

b) Način reševanja:

Predlog zakona vsebuje določbe, s katerimi se spreminja in dopolnjuje ZSRR-2 ter odpravljajo prepoznane pomanjkljivosti.

Predlog zakona daje Državnemu zboru Republike Slovenije podlago za sprejem strategije regionalnega razvojnega Slovenije. Na ravni strateškega dokumenta bodo določene prioritete in usmeritve regionalnega razvoja, usmeritve za pripravo regionalnih razvojnih programov ter vrednotenja ukrepov regionalne politike.

Vlada Republike Slovenije bo za izvajanje strategije regionalnega razvoja Slovenije sprejela akcijski program za njeno izvajanje. Z akcijskim programom bodo določeni cilji, ukrepi, sektorski projekti,

obseg in viri sredstev ter čas za njihovo uresničitev, način izvajanja ukrepov in projektov ter kazalci, s katerimi se bo merilo njihovo doseganje.

c) Normativna usklajenost predloga zakona:

Predlog zakona je usklajen z veljavnim nacionalnim pravnim redom in s pravnim redom EU.

Predloga zakona ni treba usklajevati s pravnim redom EU.

Predloga zakona ni treba obravnavati v svežnju s spremembami drugih predpisov.

č) Usklajenost predloga zakona:

Predlog zakona je bil pripravljen v skladu z načeli sodelovanja javnosti, ki je bila vključena v pripravo predpisa že v najzgodnejši fazi njegove priprave in kasneje v vseh ključnih fazah nastanka oziroma oblikovanja predpisa. Tako so bili ključni deležniki vključeni že pred samo javno obravnavo.

Ministrstvo za kohezijo in regionalni razvoj je že v drugi polovici leta 2023 začelo z javnimi razpravami, ki so bile odprte za vse ciljne skupine in deležnike v razvojnih regijah kakor tudi regijsko razporejene ter organizirane po naslednjih vsebinskih sklopih:

- vloga kohezijskih in razvojnih regij, krepitev regionalnih struktur (razvojni svet regije, svet regije, razvojni svet kohezijske regije, regionalne razvojne agencije),
- obmejna in druga problemska območja, program razvojnih spodbud za enakomeren regionalni razvoj,
- dogovori za razvoj regij, regionalni razvojni programi, opredelitev regijskih in sektorskih projektov,
- indeks razvojne ogroženosti – umestitev v zakonodaji, določitev, spremljanje in namen ter spremljanje regionalnega razvoja, kazalniki in merila.

Predlog zakona je bil objavljen na portalu e-demokraciji 13. 12. 2024, javna obravnava je trajala 30 dni. 30. 6. 2025 je bil ponovno objavljen prenovljen predlog.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

V prehodnem obdobju od 2026-2027, ko bo za vzpostavitev in delovanje razvojne pisarne izbran največ en prijavitelj za obdobje do 31. decembra 2027, bo predvidoma potrebno zagotoviti sredstva v višini do največ 133.000,00 eur za leto 2026 (zaradi izbora prijavitelja in izvedbe postopka se predvideva, da bo pisarna pričela z delom po prvi tretjini leta 2026) in do največ 200.000,00 eur za leto 2027. Po letu 2027 se iz državnega proračuna financiranje za vzpostavitev in delovanje pisarne uredi s pogodbo, ki se sklene za obdobje vsakokratnega večletnega finančnega okvirja. Republika Slovenija sofinancira največ do tri pisarne. Znesek sofinanciranja Republike Slovenije iz državnega proračuna se na posamezno pisarno omeji največ do 200.000,00 eurov letno. Delež države sledi razmerju financiranja splošnih razvojnih nalog iz 18. člena ZSRR-2. Preostala sredstva zagotovijo občine iz lastnih in drugih virov. Izplačilo iz državnega proračuna se izvaja proporcionalno glede na ostale zagotovljene vire. Izračun finančnih posledic temelji na letnem strošku, izračunanem glede na letni strošek v višini 315.000,00 eur/leto, ki bi zajemal stroške plač dveh oseb, nastanitve, aktivnosti in stroške povezane z izvajanjem nalog (stroški prostora in drugi materialni stroški). Predstavništva razvojnih regij običajno delijo prostore s predstavništvu iz drugih držav, kar zagotavlja neposredno mreženje in nižje stroške delovanja predstavništva (npr. Predstavništvo AT Koroške in IT Furlanije-julijske krajine sta v isti zgradbi).

V zvezi z ostalimi predlaganimi rešitvami novela zakona sama po sebi nima finančnih posledic za državni proračun in druga javnofinančna sredstva. Z vidika proračuna Republike Slovenije predlagane spremembe zakona ne prinašajo dodatnih obremenitev, pač pa v okviru obstoječih finančnih virov omogočajo skupno definiranje ključnih razvojnih projektov resorjev (sektorjev) ter prednostnih ukrepov, ki prispevajo k večji povezanosti in odpravljanju razvojnih razlik med regijami.

Cilj zakona je sicer zagotoviti ustrezno financiranje na ključnih področjih za razvoj regije, sektorskih projektov, sektorskih ukrepov, regijskih ukrepov in regijskih projektov po letu 2028. V ta namen bo sprejeta strategija regionalnega razvoja Slovenije.

Predlagane rešitve imajo finančne posledice za druga javnofinančna sredstva, in sicer za občinske proračune. Preostala sredstva za delovanje razvojne pisarne, ki ne bodo zagotovljena iz državnega proračuna (40% stroškov) zagotovijo občine iz lastnih oziroma drugih virov. Predviden skupni strošek na strani občin, bo za razvojno pisarno znašal predvidoma 126.000,00 eur/leto.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Za delovanje pisarne v Bruslju v prehodnem obdobju do vključno 31.12. 2027, se bodo sredstva zagotovila v obstoječem proračunu v okviru pravice porabe Ministrstva za kohezijo in regionalni razvoj.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EU

Predlog zakona ni predmet usklajevanja s pravom EU.

5.1 Prikaz ureditve v drugih pravnih sistemih

Države članice EU imajo različne vzorce za spodbujanje regionalnega razvoja, kar je odvisno od obsega regionalnih težav (odvisno od velikosti in poseljenosti države ter od zgodovine) in ustavnopravne ureditve (prisotnost regionalne samouprave, vprašanje ureditve države, pri čemer je porazdelitev pristojnosti v zveznih državah drugačna), pomembna pa je tudi raven razvitosti (nove članice EU, stare kohezijske države).

Ker želi Slovenija izboljšati regionalno politiko (spremembe zakona bodo vzpostavile možnost celovitejšega reševanja izzivov teritorialno zaokroženih območij za doseganje skladnejšega regionalnega razvoja z učinkovito participacijo deležnikov vseh področnih resorjev, vključno z viri financiranja raznolikih izzivov), smo poleg splošnega pregleda te politike v vseh članicah EU podrobno pregledali tudi ureditev v Sloveniji in v približno primerljivih državah članicah EU.

To so Hrvaška, Portugalska, Slovaška in Finska. Izbor je pripravljen na podlagi velikosti države, pri čemer smo izbrali manjše države članice EU, nekatere z dolgoletnimi izkušnjami z regionalno politiko, na podlagi ustavnopravne primerljivosti ter na podlagi izvajanja reforme regionalne politike in geografske bližine.

1. Zakonodajne podlage in strateški dokumenti, ki so podlaga za izvajanje regionalnega razvoja

Zakonske ureditve se med državami razlikujejo, in sicer imajo nekatere države zgolj en zakon, ki ureja regionalni razvoj, druge pa sistem več zakonov (Finska) oziroma nimajo zakona. Podobno je tudi s strateškim okvirjem, kjer imajo nekatere države sprejeto strategijo regionalnega razvoja oziroma podobne strateške dokumente (Finska). Medtem ko nekatere države krepijo sektorski pristop k spodbujanju regionalnega razvoja, spet druge (Hrvaška) želijo cilje skladnega regionalnega razvoja doseči z izvajanjem nacionalne strategije.

2. Institucije in sistem večnivojskega upravljanja regionalnega razvoja ter organi regionalne politike

Države imajo večinoma tri ključne ravni – državno z vlado in pristojnim ministrstvom, regionalno z administrativno regijo, zvezo občin ali/in regionalno razvojno agencijo in lokalno, ki jo večinoma predstavljajo občine. V institucionalnem smislu izstopata avstrijska zvezna dežela Štajerska in Portugalska. Avstrijska zvezna dežela Štajerska je dežela, kjer na zvezni ravni delujeta ministrstvo in ÖROK (posvetovalni organ), na ravni dežele oddelek deželne vlade, regije in na lokalni ravni občine. Najbolj samosvoj je sistem na Portugalskem. Ta ima na državni ravni pristojno vladno službo (teritorialna kohezija) ter Agencijo za razvoj in kohezijo, na ravni NUTS 2 komisije za usklajevanje in regionalni razvoj (CCDR), na regionalni ravni imajo medobčinske skupnosti in na lokalni ravni občine ter civilne župnije. Finančna vloga je zlasti pomembna na nacionalni in lokalni ravni (sofinanciranje regionalnih projektov), medtem ko institucije na regionalni ravni večinoma nimajo pomembnejše finančne vloge oziroma imajo zgolj redistributivno vlogo (npr. dodeljevanje sredstev EKP). V zadnjih letih se krepi pristop dogovarjanja med nacionalno in regionalno oblastjo s ciljem razvojnih sporazumov (podobnost s slovenskimi dogovori za razvoj regij), v katerih se določijo ključni projekti (npr. Hrvaška).

3. Financiranje regionalnega razvoja

V vseh obravnavanih državah ima evropska kohezijska politika odločilno vlogo, pri čemer je ključna vloga nacionalnih in regionalnih institucij smiselna redistribucija sredstev ter njihov čim večji izkoristek. Države za regionalni razvoj namenjajo tudi lastna sredstva (integralni proračun), vendar praviloma v manjšem obsegu. Pri tem države, ki imajo znatna sredstva evropske kohezijske politike, več vlagajo v spodbujanje skladnega regionalnega razvoja (npr. Hrvaška, Slovaška) kot države, ki imajo teh sredstev manj. Pomembno vlogo v reševanju regionalnih problemov ima Sklad za pravični prehod.

4. Območja s posebnimi razvojnimi izzivi (problemska območja)

Nekateri ukrepi regionalne politike veljajo za celotno državo, večinoma pa le za posamezna območja. Podprta območja so določena na podlagi socio-ekonomskih kazalnikov (zaostajanje v razvoju), poseljenosti (redko poseljena območja), geografskih značilnosti (npr. otoki, hribovita in gorska območja) in značilnosti prebivalstva (romska skupnost, manjšine). Trend je priprava razvojnih programov/sporazumov (sodelovanje državne, regionalne in lokalne ravni), ki temeljijo na regionalnih strategijah. Krepi se mehanizem celostnih teritorialnih naložb.

I. HRVAŠKA

1. Zakonodajne podlage in strateški dokumenti, ki so podlaga za izvajanje regionalnega razvoja

Strategija regionalnega razvoja Republike Hrvaške do 2020 opredeljuje tri strateške cilje politike regionalnega razvoja: povečanje kakovosti življenja s spodbujanjem trajnostnega teritorialnega razvoja, povečanje konkurenčnosti regionalnega gospodarstva in zaposlovanja in sistematsko upravljanje regionalnega razvoja.

V Nacionalni razvojni strategiji Republike Hrvaške do 2030 je kot 4. razvojna usmeritev opredeljen enakomeren regionalni razvoj z dvema strateškima ciljema, in sicer a) razvoj manj razvitih območij oziroma območij, ki so upravičeni do podpore (potpomognuta področja), in območij z razvojnimi problemi (prioritetni področja sta razvoj manj razvitih in gorsko-hribovitih območij ter razvoj pametnih in trajnostnih otokov) ter b) krepitev regionalne konkurenčnosti.

Glavna zakonska podlaga je Zakon o regionalnem razvoju (NN 147/14 in 123/17). Zakon definira regionalno razvojno politiko, ki določa celovit in usklajen nabor ciljev, prioritet, ukrepov in aktivnosti

za spodbujanje dolgoročne gospodarske rasti in splošnega dviga kakovosti življenja v skladu z načeli trajnostnega razvoja s ciljem zmanjšanja regionalnih razlik na dolgi rok.

Glavni strateški dokumenti je še akcijski program za izvedbo strategije. V skladu z zakonom županije pripravljajo razvojne strategije županij, ki so temeljni strateški planski dokument na ravni županij.

Trenutno veljavna strategija je Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvaške do leta 2030, medtem ko Strategija regionalnega razvoja Republike Hrvaške ni bila posodobljena, čeprav jo Zakon o regionalnem razvoju opredeljuje kot temeljni planski dokument spodbujanja regionalnega razvoja na Hrvaškem.

2. Institucije in sistem večnivojskega upravljanja regionalnega razvoja ter organi regionalne politike

Najpomembnejšo vlogo ima Ministrstvo za regionalni razvoj in EU sklade (načrtovanje in izvajanje politike regionalnega razvoja ter vzpostavitev celovitega sistema načrtovanja, programiranja, upravljanja in financiranja regionalnega razvoja ter koordinacija udeležencev in aktivnosti).

Na regionalni ravni deluje 21 županij. Vsaka od županij je po Zakonu o regionalnem razvoju dolžna ustanoviti regionalno razvojno agencijo ali upravni organ za usklajevanje in spodbujanje regionalnega razvoja (t. i. regionalni koordinator). Že prvi Zakon o regionalnem razvoju Republike Hrvaške iz 2009 je pooblastil županijske razvojne agencije za regionalne koordinatorje usklajevanja procesa strateškega načrtovanja in pripravo razvojnih projektov. Novi zakon, sprejet leta 2014, je še povečal regionalne pristojnosti: usklajevanje in priprava strategij razvoja županij, drugih razvojnih strategij in akcijskih načrtov, usklajevanje priprave in izvajanja strategij razvoja mest, usklajevanje dejavnosti v zvezi s spodbujanjem regionalne konkurenčnosti in razvoja mest ter priprava in izvajanje razvojnih projektov. Ministrstvo nadzoruje pripravo razvojnih strategij za vsako županijo in mesto Zagreb ter ovrednoti dosežene rezultate do konca programskega obdobja po kazalnikih učinka. Gre za nov pristop, ki je bil uveden v programskem obdobju 2021–2027 in bo (lahko) služil kot podlaga za delno vrednotenje izvajanja regionalnih strategij s strani županij.

3. Financiranje regionalnega razvoja

Ločimo ukrepe, ki se financirajo iz nacionalnih sredstev, in ukrepe, ki se financirajo z EU sredstvi. Nacionalne programe izvaja Ministrstvo za regionalni razvoj in EU sklade in so naslednji: Program gospodarske in socialne oživitve Dalmatinske Zagore, Program gospodarske in socialne oživitve Gorskega Kotarja, Program gospodarske in socialne oživitve Like, Program izboljšanja infrastrukture na območjih, kjer živijo pripadniki narodnih manjšin, Program izboljšanja infrastrukture na območjih, kjer živijo pripadniki romske narodne manjšine, Program za podporo gospodarske oživitve Slavonije, Baranje in Srijema, Program podpore regionalnemu razvoju, Program trajnostnega razvoja lokalne skupnosti za območje Sisaško-moslavaške županije, Program trajnostnega razvoja lokalne skupnosti, Podporni program za hribovita in gorska območja in Naložbeni program skupnosti.

Trajnostni urbani razvoj: Mehanizem celostne teritorialne naložbe (CTN) in nacionalni načrt za razvoj otokov.

4. Območja s posebnimi razvojnimi izzivi (problemska območja)

Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvaške do leta 2030, pri kateri je kot 4. razvojna usmeritev opredeljen enakomeren regionalni razvoj z dvema strateškima ciljema, in sicer: a) razvoj manj razvitih območij oziroma območij, ki so upravičena do podpore (*potpomognuta područja*), in območij z razvojnimi problemi ter b) krepitev regionalne konkurenčnosti.

II. PORTUGALSKA

1. Zakonodajne podlage in strateški dokumenti, ki so podlaga za izvajanje regionalnega razvoja

Strateški okvir predstavljajo Integrirane strategije in teritorialni razvoj, Skupna strategija čezmejnega razvoja, Nacionalna strategija pametne specializacije 2030: Strategija Alentejo 2030, Algarve 2030 Strategija regionalnega razvoja, Norte razvojna strategija za programsko obdobje 2021–2027 politik EU, Lizbonska regionalna strategija 2030, Osrednja regionalna strategija za inteligentno specializacijo: EREI Centro, Celostne strategije teritorialnega razvoja za območja NUTS 3. Ti okvirji so podlaga za sklepanje pogodb o paktih za teritorialni razvoj in kohezijo ter paktih za lokalni razvoj. Njihovo priznanje je predpogoj za izvajanje celostnih pristopov za teritorialni razvoj.

Temeljni zakoni s spodbujanja skladnega regionalnega razvoja so Zakonski odlok št. 36/2023 o preoblikovanju regionalnih komisij za usklajevanje in razvoj v javne zavode, Zakonska uredba št. 5/2023 model upravljanja evropskih sredstev za programsko obdobje 2021–2027, Zakon št. 24-A/2022: pravni okvir za lokalne oblasti in pogloblja okvir za metropolitanska območja in medobčinske skupnosti, Zakon št. 99/2019: politika prostorskega načrtovanja, Zakonski odlok št. 140/2013 - ustanovitev Agencije za razvoj in kohezijo, Zakonski odlok št. 228/2012 - odobritev strukture komisij za usklajevanje in regionalni razvoj, Regionalni zakonski odlok št. 19/2010/A - priprava in dostopnost poročil in javnih informacij o stanju okolja, Regionalni zakonodajni odlok št. 17/2005 - Regionalni Sklad za podporo gospodarski koheziji in razvoju (FRACDE), Regionalni regulativni odlok št. 6/2022 - nov organski zakon XIII regionalne vlade Azorov. Regionalni sekretar za finance, načrtovanje in javno upravo izvaja svoje pristojnosti na področju regionalnega razvoja in kohezije.

2. Institucije in sistem večnivojskega upravljanja regionalnega razvoja ter organi regionalne politike

Medministrska koordinacijska komisija (CIC) je politični koordinacijski organ za vse sklade. Odgovorna je za zagotavljanje skladnosti izvajanja skladov z nacionalnimi in evropskimi strateškimi smernicami ter skladnosti z nacionalnimi proračunskimi sredstvi, določenimi v večletnem proračunskem programskem okviru. Sestavljajo ga član vlade, pristojen za regionalni razvoj (Ministrstvo za teritorialno kohezijo), ki ga koordinira, in člani vlade, pristojni za finance, zunanje zadeve, gospodarstvo, okolje in prostorsko načrtovanje, kmetijstvo in morje, izobraževanje in znanost, solidarnost, zaposlovanje in socialno varnost. K sodelovanju pri delu odbora CIC so lahko povabljeni tudi drugi člani vlade, predstavniki vlad avtonomnih regij, predstavniki nacionalnega združenja portugalskih občin (ANMP), socialni partnerji ali ustrezne organizacije civilne družbe, odvisno od analiziranih vprašanj.

AD&C v povezavi z nacionalnimi koordinacijskimi organi Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (FEADER) in Evropskega sklada za pomorstvo in ribištvo (FEAMP) zagotavlja tehnično in upravno podporo za delovanje CIC Portugal 2020. Agencija za razvoj in kohezijo (AD&C) je splošni organ za tehnično usklajevanje skladov in je pristojna za politiko regionalnega razvoja.

Urad za načrtovanje in politiko ministrstev za kmetijstvo in morje je kot predsednik nacionalnega koordinacijskega odbora FEADER odgovoren za nacionalno koordinacijo treh operativnih programov, ki jih financira FEADER, ter zagotavlja tehnični dialog z Evropsko komisijo.

Generalni direktorat za pomorsko politiko (DGPM) koordinira Evropski sklad za pomorstvo in ribištvo ter opravlja izvršilne naloge v podporo medministrski komisiji za pomorske zadeve, ki spremlja strategijo in dosežke na področju morja v skladu z akcijskim načrtom pomorske strategije EU za območje Atlantika (pridružena strategija za porečje).

Generalni inšpektorat za finance (IGF) deluje kot revizijski organ za vse sklade.

Upravni organi so strokovni organi, odgovorni za upravljanje operativnih programov v skladu z načeli dobrega finančnega poslovanja.

Strukture za opredelitev politike in spremljanje: generalni direktorati, uradi za načrtovanje politik in javni zavodi.

3. Financiranje regionalnega razvoja

Glavna instrumenta regionalne politike na Portugalskem sta evropski strukturni skladi z nacionalnim sofinanciranjem in regionalna državna pomoč.

4. Območja s posebnimi razvojnimi izzivi (problemska območja)

V skladu s spremenjenimi smernicami za regionalno pomoč bodo do regionalne pomoči za naložbe upravičene regije, ki pokrivajo 70,23 % prebivalstva Portugalske. Najbolj oddaljene regije lahko države članice določijo kot upravičene do pomoči v skladu s Pogodbo o delovanju EU (tako imenovana območja "a"), kjer je največja intenzivnost pomoči za velika podjetja med 40 % in 50 %, odvisno od BDP na prebivalca zadevne najbolj oddaljene regije. V skladu s Pogodbo so upravičene do pomoči tudi najbolj prikrajšane regije v EU z BDP na prebivalca, ki so pod 75 % povprečja EU. Intenzivnost pomoči za velika podjetja znaša največ 30 %. Komisija je odobrila povečanje največje intenzivnosti pomoči s 30 % na 40 % za regije znotraj teh območij "a" zaradi razmeroma velike izgube prebivalstva v zadnjem desetletju.

III. SLOVAŠKA

1. Zakonodajne podlage in strateški dokumenti, ki so podlaga za izvajanje regionalnega razvoja

Strateški okvir regionalne politike predstavlja Nacionalna razvojna strategija Slovaške republike, pri čemer mora imeti vsaka regija oblikovan ekonomski in socialni razvojni program višjih teritorialnih enot, v katerem so opredeljeni načrt in smernice za razvoj regije. Zakonske podlage slovaške regionalne politike so: Act No. 539/2008 Regional Development Support Act (2008; dopolnjen leta 2014), ki je temelj za oblikovanje podpore regionalnemu razvoju na Slovaškem, in Act No. 336/2015 Coll. on the support for the least developed districts (2015).

2. Institucije in sistem večnivojskega upravljanja regionalnega razvoja ter organi regionalne politike

Na ravni države sta za izvajanje regionalne politike odgovorna Vlada Slovaške republike in Ministrstvo za investicije, regionalni razvoj in informatizacijo. Slovaška je razdeljena na osem samoupravnih regij, 79 upravnih okrožij in 2926 občin. Na ravni NUTS 3 regij delujeta parlament in izvoljeni predstavnik regije, kar pomeni, da ima vsaka samoupravna regija svojo regionalno vlado.

3. Financiranje regionalnega razvoja

Pri financiranju je uveljavljen hibridni sistem: deloma se izvajanje regionalne politike financira iz javnih sredstev, deloma pa s pomočjo črpanja iz relevantnih finančnih skladov EU. Najpogostejše oblike financiranja ukrepov so: nepovratna sredstva oziroma investicije v infrastrukturo, ugodni krediti za male podjetnike ter investicijski krediti za infrastrukturne projekte.

4. Območja s posebnimi razvojnimi izzivi (problemska območja)

Zaznan je premik poudarkov od ukrepov za spodbujanje nizko-ogljivega gospodarstva in krepitev konkurenčnosti k podpori ukrepov za višjo stopnjo energetske neodvisnosti, razvoja in uporabe zelene tehnologije ter vključevanja marginaliziranih socialnih skupin, predvsem romskih skupnosti. Poseben sklop ukrepov se izvaja v okviru Načrta za okrevalje in odpornost. Na Slovaškem so kot manj razvita opredeljena tista območja tista, ki ne dosegajo 75 % evropskega povprečja BDP. Z vidika systemskega spodbujanja skladnega regionalnega razvoja je relevantna pobuda Catching Up Regions (zasnovana leta 2018), s katero se želi na nacionalni ravni systemsko krepiti opolnomočenje regij, ki so podpovprečno razvite, ter uveljavlja tudi praktične tehnične podpore manj razvitim regijam za premagovanje izbranih razvojnih ozkih grl (enakopravni pogojev pri prehodu v podnebno nevtralnost, skladen razvoj infrastrukture, vključevanje romske populacije).

IV. FINSKA

1. Zakonodajne podlage in strateški dokumenti, ki so podlaga za izvajanje regionalnega razvoja

Finska ima sprejete cilje regionalne politike v ustavi, zakonih in naslednjih strateških dokumentih, in sicer v Sklepu o regionalnem razvoju in v regionalnih načrtih, ki določajo predvideni dolgoročni razvoj regij (20–30 let). Izvajajo se s pomočjo regionalnih strateških programov in regionalnih načrtov rabe zemljišč (10–20 let). Pripravijo jih sveti regij (19).

2. Institucije in sistem večnivojskega upravljanja regionalnega razvoja ter organi regionalne politike

Država je odgovorna za regionalni razvoj. Na državni ravni (NUTS 0) je **Ministrstvo za gospodarstvo in zaposlovanje** pristojno za načrtovanje, usklajevanje, izvajanje in spremljanje regionalnega razvoja. Na Finskem obstaja 15 **centrov za gospodarski razvoj, promet in okolje**. Skupaj s šestimi **regionalnimi državnimi upravnimi agencijami** delujejo kot regionalni državni upravni organi. **Sveti regij** so glavni organi, ki se zavzemajo za interese svojih regij in delujejo tudi kot zakonsko določeni skupni občinski organi. **Občine** vplivajo na regionalni razvoj kot članice Sveta regij. Člani Sveta regije so svetniki občin članic.

3. Financiranje regionalnega razvoja

Glavni programi regionalne politike na Finskem so programi regionalne in strukturne politike EU. Program Inovacije in spretnosti na Finskem 2021–2027 je program regionalne in strukturne politike EU, ki podpira poslovne, energetske, podnebne, inovacijske, izobraževalne in zaposlovalne politike ter dejavnosti proti izključenosti in revščini. Medsektorske prednostne naloge programa Inovacije in spretnosti na Finskem 2021–2027 so trajnostni razvoj, enakost spolov, nediskriminacija, digitalni razvoj, internacionalizacija, podnebne spremembe in inovacije.

4. Območja s posebnimi razvojnimi izzivi (problemska območja)

Za osredotočenost in intenzivnost pomoči ima Finska določena razvojna območja. Problemska območja lahko določi glede na stopnjo razvoja in razvojne potrebe, razvrščena pa so v skupine I, II in III na podlagi subregij ter so tudi osnova za regionalno karto državnih pomoči.

6. PRESOJA POSLEDIC SPREJEMA ZAKONA

6.1 Presoja administrativnih posledic

a) v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov:

Predlog zakona ne uvaja novih postopkov ali administrativnih bremen.

b) pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov:

Predlog zakona ne bo imel posledic pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov. Predlog zakona ne bo imel drugih posledic pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov.

6.2 Presoja posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki, in sicer za:

Predlog zakona ne prinaša neposrednih posledic na okolje. Zaradi učinkovitejše regionalne politike pa bodo prek ukrepov in projektov doseženi ugodni posredni okoljski učinki.

6.3 Presoja posledic za gospodarstvo, in sicer za:

Predlog zakona prinaša pozitivne učinke za gospodarstvo zaradi učinkovitejše regionalne politike in lažje odzivnosti na razvojne probleme.

6.4 Presoja posledic za socialno področje, in sicer za:

Predlog zakona ne prinaša neposrednih posledic na socialnem področju, zaradi učinkovitejše regionalne politike pa bodo na njem doseženi ugodni posredni učinki.

6.5 Presoja posledic za dokumente razvojnega načrtovanja, in sicer za:

Predlog zakona uvaja strategijo regionalnega razvoja. S strategijo regionalnega razvoja Slovenije bomo dali regionalnemu razvoju potrebno težo in ga posledično tudi učinkoviteje spremljali in vrednotili. Na ravni strateškega dokumenta se bodo določile prioritete in usmeritve regionalnega razvoja, usmeritve za pripravo regionalnih razvojnih programov ter vrednotenja ukrepov regionalne politike. Noben od trenutno veljavnih strateških dokumentov ne ureja celovitega regionalnega razvoja, ki bi omogočal resnično skladen regionalni razvoj na nivoju države.

6.6 Presoja posledic za druga področja:

Zakon ne bo imel posledic na drugih področjih.

6.7 Izvajanje sprejetega predpisa:

a) Predstavitev sprejetega zakona:

Zakon bo objavljen v Uradnem listu Republike Slovenije in na spletni strani Ministrstva za kohezijo in regionalni razvoj. Posebne delavnice niso potrebne.

b) Spremljanje izvajanja sprejetega predpisa:

Izvajanje zakona, bodo poleg ministrstva, pristojnega za regionalni razvoj, spremljala tudi druga ministrstva, vsako na svojem področju. Spremljanje in vrednotenje regionalne politike se bo izvajalo na podlagi sprejete strategije regionalnega razvoja Slovenije. Vlada bo po preteku vsakega štiriletnega obdobja veljavnosti strategije regionalnega razvoja Slovenije Državnemu zboru predložila poročilo o izvajanju strategije regionalnega razvoja Slovenije z oceno rezultatov. Po zaključenem programskem obdobju večletnega finančnega okvirja EU bo izvedeno vrednotenje akcijskega programa za skladen regionalni razvoj Slovenije in dogovorov za razvoj regij.

6.8 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona:

Ni drugih pomembnih okoliščin v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona.

7. PRIKAZ SODELOVANJA JAVNOSTI PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA

Ministrstvo za kohezijo in regionalni razvoj je že v drugi polovici leta 2023 začelo z javnimi razpravami, ki so bile odprte za vse ciljne skupine in deležnike v razvojnih regijah kakor tudi regijsko razporejene ter organizirane po naslednjih vsebinskih sklopih:

- vloga kohezijskih in razvojnih regij, krepitev regionalnih struktur (razvojni svet regije, svet regije, razvojni svet kohezijske regije, regionalne razvojne agencije),

- obmejna in druga problemska območja, program razvojnih spodbud za enakomeren regionalni razvoj,
- dogovori za razvoj regij, regionalni razvojni programi, opredelitev regijskih in sektorskih projektov,
- indeks razvojne ogroženosti – umestitev v zakonodaji, določitev, spremljanje in namen ter spremljanje regionalnega razvoja, kazalniki in merila.

Izvedena so bila tudi številna srečanja s posameznimi ključnimi deležniki, na katerih je ministrstvo predstavljalo predlagane rešitve in jih glede na prejete pripombe poskušalo v največji meri usklajevati.

Predlog zakona je bil objavljen na e-demokraciji 13. 12. 2024. Javna obravnava je trajala 30 dni. Prav tako je v tem času ministrstvo posredovalo predlog združenjem občin, reprezentativnim zbornicam s področja gospodarstva, obrti, podjetništva in trgovine, CNVOS in regionalnim razvojnim agencijam.

Na objavljeno gradivo so se odzvali:

1. Registriran lobist Boris Matič
2. Trgovinska zbornica Slovenije
3. Svet Gorenjske regije
4. Regionalna razvojna agencija Gorenjske – BSC, d.o.o. Kranj
5. Združenje občin Slovenije
6. Združenje mestnih občin Slovenije
7. RS Državni svet: Komisija za lokalno samoupravo in regionalni razvoj, Interestna skupina lokalnih interesov
8. Svet regije Posavje
9. RRA LUR
10. Geografski inštitut Antona Melika, ZRC SAZU
11. Skupnost občin Slovenije
12. Razvojni center Novo mesto, d.o.o
13. Komisija za regionalno in prostorsko planiranje pri Zvezi geografov Slovenije,
14. Razvojni svet Kohezijske Regije vzhodna Slovenija
15. RRA GIZ
16. Posoški razvojni center – regionalna razvojna agencija za Severno Primorsko (Goriško razvojno) regijo; Regijska razvojna agencija ROD Ajdovščina, Idrijsko cerkljanska razvojna agencija ICRA d.o.o., RRA Severne Primorske d.o.o.
17. CNVOS
18. Gospodarska zbornica Slovenije
19. Konzorcija lokalnih energetskih agencij Slovenije

Upoštevani so bili predlogi in pripombe, ki sledijo cilju in namenu zakona. V medresorskem usklajevanju se je obseg sprememb osredotočil na zgolj nujne spremembe, ki so v okviru sprememb 1/3 zakona. Vsled navedenega, glede določb zakona, ki se z novelo spreminjajo, ni bilo bistvenih pripomb.

8. PODATEK O ZUNANJEM STROKOVNJAKU OZIROMA PRAVNI OSEBI, KI JE SODELOVALA PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA (OSEBNO IME IN NAZIV FIZIČNE OSEBE ALI FIRMA IN NASLOV PRAVNE OSEBE)

Pri pripravi predloga zakona ni sodeloval noben zunanji strokovnjak oziroma pravna oseba.

9. ZNESEK PLAČILA, KI GA JE OSEBA IZ PREJŠNJE ALINEJE V TA NAMEN PREJELA

Za sodelovanje pri pripravi predloga zakona ni bilo plačil.

10. NAVEDBA, KATERI PREDSTAVNIKI PREDLAGATELJA BODO SODELOVALI PRI DELU DRŽAVNEGA ZBORA IN DELOVNIH TELES

- dr. Aleksander Jevšek, minister, Ministrstvo za kohezijo in regionalni razvoj,
- Srečko Đurov, državni sekretar, Ministrstvo za kohezijo in regionalni razvoj,
- dr. Robert Drobnič, generalni direktor Direktorata za regionalni razvoj, Ministrstvo za kohezijo in regionalni razvoj,
- Metka Šošterič, vodja Sektorja za načrtovanje regionalnega razvoja, Direktorat za regionalni razvoj, Ministrstvo za kohezijo in regionalni razvoj.

II. BESEDILO ČLENOV

1. člen

V Zakonu o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja (Uradni list RS, št. 20/11, 57/12, 46/16 in 18/23 – ZDU-1O) se v 3. členu četrta alineja spremeni tako, da se glasi:

- »- »dogovor za razvoj regije« je dvostranski izvedbeni akt, s katerim se uresničuje strategija regionalnega razvoja Slovenije in regionalni razvojni program tako, da se na ključnih področjih za razvoj regije določijo regijski projekti in regijski ukrepi za razvojno preobrazbo regije in premagovanje razvojnih ovir;«.

Osmo alinejo se spremeni tako, da se glasi:

» - » regijski projekt« je razvojni projekt, s katerim se uresničuje Strategija regionalnega razvoja Slovenije in regionalni razvojni program za doseganje razvojne preobrazbe na ključnih področjih razvoja razvojne regije z učinkom na gospodarsko rast, ustvarjanje in ohranjanje kakovostnih delovnih mest, razvoj človeškega potenciala, dvig kakovosti življenja, ugoden vpliv na okolje oziroma prostorski razvoj;«.

Enajsta in dvanajsta alineja se spremenita tako, da se glasita:

- » - »regionalni razvojni program« je temeljni razvojni dokument na regionalni ravni;
- »sektorski projekt« je razvojni projekt v pristojnosti države, s katerim se uresničuje Strategija regionalnega razvoja Slovenije, regionalni razvojni program in program pristojnega ministrstva za doseganje ciljev na njegovem delovnem področju z učinkom na gospodarsko rast razvojnih regij, ustvarjanje in ohranjanje kakovostnih delovnih mest, razvoj človeškega potenciala ter s tem povezan dvig kakovosti življenja, ugoden vpliv na okolje oziroma prostorski razvoj;«.

V trinajsti alineji se pika na koncu nadomesti s podpičjem ter dodajo nove štirinajsta, petnajsta, šestnajsta, sedemnajsta in osemnajsta alineja, ki se glasijo:

- » - »strategija regionalnega razvoja Slovenije« je temeljni razvojni dokument države na področju skladnega regionalnega razvoja;
- »akcijski program za skladen regionalni razvoj Slovenije« je izvedbeni dokument na ravni države, s katerim se uresničujejo strategija regionalnega razvoja Slovenije in regionalni razvojni programi;
- »sektorski ukrep« je ukrep pristojnega ministrstva, kot so sistemska sprememba, reforme ali finančne spodbude za projekte, ki izkazujejo razvojni učinek na več regij, celotno regijo ali drugače določeno funkcionalno območje na posameznem vsebinskem področju, ter uresničuje cilje strategije regionalnega razvoja Slovenije in regionalnega razvojnega programa;
- »regijski ukrep« je ukrep, namenjen finančnim spodbudam za projekte, ki izkazujejo razvojni učinek na celotno regijo, večji del regije ali drugače določeno funkcionalno območje na posameznem vsebinskem področju, ter uresničuje cilje strategije regionalnega razvoja Slovenije in regionalnega razvojnega programa;
- »skladen regionalni razvoj« združuje uravnotežen gospodarski, socialni, kulturni, digitalni, prostorski in okoljski vidik razvoja regij v Sloveniji. Uresničuje se s celostnim pristopom in upoštevanjem vseh vidikov razvoja, z izvajanjem ukrepov in projektov, ki prispevajo k policentričnemu razvoju, zmanjševanju razlik v gospodarski razvitosti med regijami in med območji z razvojnimi izzivi znotraj posameznih regij ter izboljševanju kakovosti življenja prebivalcev ob upoštevanju varovanja prostora in naravnih virov ter kulturne dediščine.«.

2. člen

5. člen se spremeni tako, da se glasi:

**»5. člen
(dokumenti regionalne politike)**

Oblikovanje in izvajanje regionalne politike temelji na naslednjih medsebojno usklajenih programskih dokumentih:

1. strategija razvoja Slovenije,
2. strategija regionalnega razvoja Slovenije,
3. strategija prostorskega razvoja Slovenije,
4. državna celostna prometna strategija,
5. nacionalni stanovanjski program,
6. programski dokumenti na mednarodni in državni ravni,
7. program evropske kohezijske politike,
8. regionalni razvojni programi,
9. regionalni in območni razvojni programi,
10. regionalni prostorski plani,
11. regionalne celostne prometne strategije,
12. regionalni akcijski načrt prilagajanja podnebnim spremembam in
13. drugi strateški dokumenti na nacionalni ravni.«.

3. člen

7. člen se spremeni tako, da se glasi:

**»7. člen
(strategija regionalnega razvoja)**

(1) Strategijo regionalnega razvoja Slovenije (v nadaljnjem besedilu: strategija) sprejme Državni zbor Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: državni zbor) na predlog Vlade Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: vlada) za obdobje do leta 2050. Predlog strategije regionalnega razvoja Slovenije pripravi ministrstvo, pristojno za regionalni razvoj, v sodelovanju z razvojnimi regijami in ostalimi ministrstvi.

(2) Strategija opredeljuje vizijo, strateške usmeritve, dolgoročne cilje države s kazalniki in politiko za doseganje teh ciljev na področju regionalnega razvoja.

(3) Vlada državnemu zboru predloži poročilo o izvajanju strategije z oceno rezultatov in učinkov po preteku vsakega štiriletnega obdobja. Poročilo o izvajanju strategije pripravi ministrstvo, pristojno za regionalni razvoj, v sodelovanju z Uradom Republike Slovenije za makroekonomske analize in razvoj in drugimi resornimi ministrstvi. Statistično in proračunsko spremljanje investicij in vlaganj se v okviru statističnega in proračunskega spremljanja izvaja na ravni NUTS 2 in NUTS 3. Vlada posreduje poročilo v predhodno seznanitev Ekonomsko-socialnemu svetu. V času veljavnosti strategije lahko vlada skupaj s poročilom državnemu zboru poda predlog sprememb ali dopolnitev strategije.

(4) Za uresničevanje strategije kot celote je odgovorna vlada, za njeno izvajanje pa so v okviru svojih pristojnosti odgovorni ministrstvo, pristojno za regionalni razvoj, resorna ministrstva ter ostali pristojni organi in organizacije.«.

4. člen

Za 7. členom se dodata nova, 7.a in 7.b člen, ki se glasita:

**»7.a člen
(akcijski program za skladen regionalni razvoj Slovenije)**

(1) Z akcijskim programom za skladen regionalni razvoj Slovenije (v nadaljnjem besedilu: akcijski program) se skupaj z dogovori za razvoj regij uresničujejo strategija regionalnega razvoja Slovenije in regionalni razvojni programi.

(2) Vlada na predlog ministrstva, pristojnega za regionalni razvoj, in na podlagi izvedenega teritorialnega razvojnega dialoga sprejme akcijski program za obdobje večletnega finančnega okvirja, ob upoštevanju proračunskih možnosti in srednjeročnega strukturno – fiskalnega načrta.

(3) Akcijski program določa ključna področja za razvoj regij, sektorske projekte in sektorske ukrepe, obseg sredstev, vire financiranja, izhodiščne vrednosti kazalcev razvoja s pričakovano vrednostjo ob izteku akcijskega programa in ministrstva, odgovorna za izvajanje. Akcijski program mora jasno opredeliti svoj prispevek h gospodarski rasti in inovacijski preobrazbi razvojnih regij ter ustvarjanju novih oziroma ohranjanju obstoječih kakovostnih delovnih mest.

(4) Pri pripravi akcijskega programa se upošteva načelo skladnega razvoja vseh regij in ključna področja za razvoj regij, usmeritve ter javnofinančne in časovne okvire za pripravo proračuna države ter že sprejete proračune države, ob upoštevanju srednjeročnega strukturno - fiskalnega načrta. Pri zagotavljanju skupnega obsega sredstev za posamezno razvojno regijo, se upošteva število prebivalstva in stopnja razvitosti regije.

(5) Postopek priprave akcijskega programa se začne, ko je sprejeta strategija regionalnega razvoja in večina regionalnih razvojnih programov. Ministrstvo, pristojno za regionalni razvoj, organizira in vodi usklajevanje med pristojnimi ministristvi in razvojnimi regijami ter pripravi osnutek akcijskega programa. Ministrstvo z osnutkom akcijskega programa seznanja razvojne svete razvojnih regij in ministrstva, ki se do osnutka opredelijo v okviru teritorialnega razvojnega dialoga. Razvojne regije lahko v okviru teritorialnega razvojnega dialoga predlagajo dodatne sektorske projekte in sektorske ukrepe, ki pomembno vplivajo na uresničevanje razvojnih prioritete v regiji. Sektorski projekti in sektorski ukrepi se razvrščajo po prioriteti in se izvajajo v skladu z razpoložljivimi proračunskimi sredstvi.

(6) Sredstva za sektorske projekte se lahko dodelijo brez javnega razpisa z neposredno sklenitvijo pogodbe s pravno osebo javnega prava.

(7) Akcijski program se sprejme najpozneje decembra leta, v katerem se konča veljavni večletni finančni okvir. Ministrstvo, pristojno za regionalni razvoj, v sodelovanju z Uradom Republike Slovenije za makroekonomske analize in razvoj in drugimi resornimi ministristvi, vsako leto poroča vladi o doseganju pričakovanih vrednosti kazalcev razvoja. V času veljavnosti akcijskega programa lahko ministrstvo, pristojno za regionalni razvoj, vladi poda predlog njegovih sprememb ali dopolnitev.

7.b člen (ukrepi)

(1) Ukrepe, določene v akcijskem programu in dogovoru za razvoj regij, v skladu s področno zakonodajo izvajajo ministrstva, javne agencije, javni skladi, javni zavodi ali regionalne razvojne agencije.

(2) Kadar je ukrep namenjen finančnim spodbudam, se izvede javni razpis ali javni poziv. Za izvedbo javnega razpisa ali javnega poziva v okviru ukrepa, ki je namenjen dodeljevanju finančnih spodbud, se uporablja postopek, določen s predpisi s področja javnih financ, razen če področna zakonodaja določa drugače.

(3) Upravičenci do spodbud so lahko občine, pravne osebe javnega ali zasebnega prava in fizične osebe, ki opravljajo registrirano dejavnost, če izpolnjujejo pogoje iz predpisov, ki predstavljajo pravno podlago za izvedbo posameznega ukrepa.

(4) Pri oblikovanju meril za izbiro upravičencev v okviru javnih razpisov oziroma javnih pozivov pri dodeljevanju finančnih spodbud se poleg meril, ki jih določajo predpisi, ki predstavljajo pravno podlago za posamezen ukrep, upošteva tudi naslednje:

1. učinek na gospodarsko rast in delovna mesta z višjo dodano vrednostjo, razvojno preobrazbo na ključnih področjih razvojne regije in konkurenčnost razvojne regije,
2. učinek na dvig kakovosti življenja in razvoj človeškega potenciala,

3. ugoden vpliv na okolje in prostorski razvoj.«.

5. člen

V 12. členu se v prvem odstavku na koncu pete alineje beseda »in« nadomesti z vejico in dodata novi šesta in sedma alineja, ki se glasita:

- » - sprejme in spremlja izvajanje regionalnega akcijskega načrta prilagajanja podnebnim spremembam,
- sprejme regionalno celostno prometno strategijo na ravni prometne ali problemske regije in«.

Dosedanja šesta alineja, ki postane osma alineja, se spremeni tako, da se glasi:

- » - opravlja druge naloge v skladu s tem in drugimi zakoni.«.

6. člen

13. člen se spremeni tako, da se glasi:

»13. člen (regionalni razvojni program)

(1) Regionalni razvojni program temelji na programskih dokumentih iz 5. člena tega zakona.

(2) Z regionalnim razvojnim programom se opredelijo ključne razvojne ovire in prednosti regije ter uskladijo in določijo:

- vizija razvoja regije,
- strateške usmeritve,
- ključna področja za razvoj regij z opredeljenimi prioritetami,
- razvojni cilji s kazalniki ter
- sistem spremljanja, vrednotenja in organiziranosti njegovega izvajanja.

(3) Regionalni razvojni program mora jasno odražati svoj prispevek h gospodarski rasti in inovacijski preobrazbi razvojne regije ter ustvarjanju novih oziroma ohranjanju obstoječih kakovostnih delovnih mest.

(4) Regionalni razvojni program sprejme svet za obdobje večletnega finančnega okvirja, in sicer najpozneje decembra pred letom, v katerem se konča veljavni večletni finančni okvir.

(5) Vlada z uredbo predpiše minimalno obvezno metodologijo priprave in izvedbe regionalnega razvojnega programa ter določi način spremljanja in vrednotenja njegovih učinkov.«.

7. člen

V 15. členu se tretji odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(3) Dogovor za razvoj regije vključuje regijske projekte in regijske ukrepe na ključnih področjih za razvoj regije.«

Peti odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(5) Postopek priprave dogovora za razvoj regije se začne po sprejetju akcijskega programa. Ministrstvo za vsako razvojno regijo posebej, po predhodnem teritorialnem dialogu, pripravi povabilo razvojnemu svetu regije za pripravo in podpis dogovora (v nadaljnjem besedilu: povabilo), upoštevajoč ključna področja za razvoj regije in razvojne izzive regije. Pri oblikovanju meril v povabilu razvojnemu svetu regije se upošteva tudi učinek na gospodarsko rast in razvojno preobrazbo ter konkurenčnost, delovna mesta z višjo dodano vrednostjo, učinek na dvig kakovosti življenja in razvoj človeškega potenciala oziroma ugoden vpliv na okolje in prostorski razvoj. Na podlagi povabila RRA pripravi osnutek dogovora za razvoj regije, ki vključuje regijske projekte in regijske ukrepe, in ga pošlje ministrstvu. Predlog regijskega projekta in ukrepa za uvrstitev v dogovor

RRA preveri z vidika izpolnjevanja pogojev in točkjuje po merilih, določenih v povabilu. Ministrstvo z osnutkom dogovora za razvoj regij seznanj pristojna ministrstva ter organizira in vodi usklajevanje med razvojno regijo in pristojnimi ministrstvi, ki se opredelijo do regijskih projektov in regijskih ukrepov v okviru teritorialnega razvojnega dialoga. Regijski projekti in regijski ukrepi se uvrščajo v dogovor za razvoj regije s soglasjem razvojnega sveta regije, pristojnega ministra in ministra. Regijski projekti in regijski ukrepi, uvrščeni v dogovor za razvoj regij, se razvrščajo po prioriteti in izvajajo v skladu z razpoložljivimi proračunskimi sredstvi, načrtovanimi v akcijskem programu. Po izvedenem postopku se sredstva za regijske projekte lahko dodelijo brez javnega razpisa z neposredno sklenitvijo pogodbe s pravno osebo javnega prava.«.

Za petim odstavkom se doda nov, šesti odstavek, ki se glasi:

»(6) Dogovor za razvoj regije se sklene najpozneje decembra leta, v katerem se začne novi večletni finančni okvir, ob tem se upoštevajo načrtovana sredstva za prihodnji dve leti.«.

8. člen

V 19. členu se prvi odstavek spremeni tako, da se glasi:

» (1) V regiji se v javnem interesu opravljajo tudi naslednje razvojne naloge:

1. izvajanje regijske finančne sheme,
2. izvajanje regijske sheme kadrovske štípendij,
3. spodbujanje in razvoj podjetništva ter kulturnega in kreativnega sektorja,
4. upravljanje poslovnih con državnega in regionalnega pomena,
5. izvajanje nalog prostorskega planiranja na regionalni ravni in priprava regionalnih prostorskih planov,
6. priprava regionalnih akcijskih načrtov prilagajanja podnebnim spremembam,
7. izvajanje celostnega prometnega načrtovanja na regionalni ravni in delovanje regijskih centrov mobilnosti,
8. priprava, usklajevanje, spremljanje in vrednotenje regijskih načrtov za izkoriščanje obnovljivih virov energije in učinkovite rabe energije ter
9. druge podobne regijske dejavnosti, sheme in projekti po odločitvi pristojnega ministrstva v skladu z zakonom, ki določa delovna področja ministrstev, in ob soglasju ministrstva.«.

9. člen

Za 21. členom se doda se nov, 21.a člen, ki se glasi:

» 21.a člen
(razvojna pisarna v Bruslju)

(1) Ena ali več razvojnih regij oziroma eno ali več reprezentativnih občinskih združenj, lahko za izvajanje spodaj navedenih nalog ustanovijo pisarno v Bruslju:

1. spremljanje centraliziranih finančnih programov Evropske unije in njihovega vpliva na regionalni razvoj,
2. priprava prijav na centralizirane finančne programe,
3. neposredno sodelovanje z evropskimi institucijami, mednarodnimi združenji in predstavništví lokalnih skupnosti v Bruslju na področju regionalnega razvoja,
4. spremljanje zakonodajnega postopka na ravni Evropske unije in politik Evropske unije,
5. zbiranje informacij ter izmenjava izkušenj in dobrih praks s področja regionalnega razvoja,
6. promocija regij in regionalnih dogodkov ter podpora slovenski delegaciji v Evropskem odboru regij,
7. vključevanje v mednarodne programe in razvojna partnerstva z namenom pridobivanja sofinancerskih razvojnih sredstev.

(2) Sredstva za delovanje pisarne v Bruslju iz prejšnjega odstavka se zagotovijo iz proračuna Republike Slovenije, proračunov občin in ostalih virov. Iz proračuna Republike Slovenije se zagotovijo sredstva do višine 60 odstotkov sredstev stroškov dela in stroškov vezanih na prostor, v katerem deluje pisarna, na letni ravni. Preostala sredstva zagotovijo občine iz lastnih in drugih virov. Sofinanciranje iz državnega proračuna se določi s pogodbo, ki jo za obdobje vsakokratnega večletnega finančnega okvirja Evropske unije sklene ministrstvo, pristojno za regionalni razvoj, in

regionalna razvojna agencija oziroma reprezentativno občinsko združenje. S pogodbo se določi obseg nalog, ki je finančno ovrednoten. Plačilo po pogodbi se izvede glede na dejansko opravljeno delo, po predložitvi verodostojnih računovodskih listin.

(3) Republika Slovenija sofinancira največ do tri pisarne iz prvega odstavka tega člena. Znesek sofinanciranja Republike Slovenije iz državnega proračuna se na posamezno pisarno omeji največ do 200.000 eurov letno. Izplačilo iz državnega proračuna se izvajajo proporcionalno glede z ostalimi zagotovljenimi viri.

(4) Ministrstvo pred obdobjem vsakokratnega večletnega finančnega okvirja Evropske unije objavi poziv za sofinanciranje pisarn v Bruslju iz prvega odstavka tega člena. Če na poziv prispe več prijav, imajo pri izbiri prednost prijavitelji, katerih področje delovanja pokriva večje število prebivalcev Republike Slovenije, in ima to področje nižji BDP na prebivalca v standardu kupne moči.«.

10. člen

V 22. členu se prva alineja spremeni tako, da se glasi:

»- sofinanciranje projektov in ukrepov v skladu z akcijskim programom in dogovori za razvoj regij,« .

11. člen

V 23. členu se naslov spremeni tako, da se glasi: »(sofinanciranje projektov in ukrepov)«.

Prvi odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(1) Sredstva za izvajanje projektov in ukrepov iz akcijskega programa in dogovorov za razvoj regij se zagotovijo z državnim proračunom ob upoštevanju javnofinančnih zmožnosti in dogovorjenimi prioritetami v finančnih načrtih pristojnih ministrstev.«.

PREHODNE IN KONČNA DOLOČBA

12. člen

(veljavnost regionalnih razvojnih programov in dogovorov za razvoj regij v prehodnem obdobju)

Regionalni razvojni programi, ki so bili sprejeti pred uveljavitvijo tega zakona, ostanejo v veljavi do izteka obdobja veljavnosti Programa evropske kohezijske politike v obdobju 2021–2027 v Sloveniji. V tem obdobju se lahko sprejemajo spremembe in dopolnitve regionalnih programov.

13. člen

(sprememba Zakona o celostnem prometnem načrtovanju)

V Zakonu o celostnem prometnem načrtovanju (Uradni list RS, št.130/22 in 22/25) se v 19. členu peti odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(5) RCPS sprejme razvojni svet regije, določen v skladu s predpisi, ki urejajo spodbujanje skladnega regionalnega razvoja, v soglasju z ministrom, pristojnim za prometno politiko.«.

14. člen

(poziv za sofinanciranje razvojne pisarne v Bruslju)

Ministrstvo, pristojno za regionalni razvoj, v treh mesecih od uveljavitve tega zakona objavi poziv za sofinanciranje ene pisarne v Bruslju do 31. decembra 2027.

15. člen
(Strategija regionalnega razvoja Slovenije)

Ministrstvo, pristojno za regionalni razvoj, pripravi Strategijo regionalnega razvoja Slovenije za obdobje 2026–2050 v šestih mesecih od uveljavitve tega zakona.

16. člen
(začetek veljavnosti)

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

III. OBRAZLOŽITEV

K 1. ČLENU

Sprememba 3. člena sledi vsebinskim spremembam zakona, in sicer dodaja vsebinsko pojasnilo strategije regionalnega razvoja Slovenije, na njeni podlagi sprejetega akcijskega programa za skladen regionalni razvoj Slovenije, sektorskega in regijskega ukrepa, sektorskega in regijskega projekta ter skladnega regionalnega razvoja.

K 2. ČLENU

Spremenjeni 5. člen opredeljuje programske dokumente regionalne politike, ki so podlaga za njeno oblikovanje in izvajanje in ki morajo biti medsebojno usklajeni. Za usklajeno delovanje vseh resorjev in deležnikov na regionalni ravni se uvaja strategija regionalnega razvoja Slovenije, s katero bo regionalni razvoj opredeljen v enotnem dokumentu. Oblikovanje in izvajanje regionalne politike bo temeljilo na naslednjih medsebojno usklajenih programskih dokumentih:

- strategija razvoja Slovenije,
- strategija regionalnega razvoja Slovenije,
- strategija prostorskega razvoja Slovenije,
- državna celostna prometna strategija,
- nacionalni stanovanjski program,
- programski dokumenti na mednarodni in državni ravni,
- program evropske kohezijske politike,
- regionalni razvojni programi,
- regionalni in območni razvojni programi,
- regionalni prostorski plani,
- regionalne celostne prometne strategije,
- regionalni akcijski načrt prilagajanja podnebnim spremembam in
- drugi strateški dokumenti na nacionalni ravni.

Oblikovanje in izvajanje regionalne politike mora temeljiti na strateškem dokumentu s ciljem prepoznavanja pomembnosti regionalnega razvoja in vključevanja vseh resorjev v razvoj. Vsebine regionalnega razvoja so zgolj v manjši meri vključene v Strategijo razvoja Slovenije 2030. Strategija regionalnega razvoja Slovenije daje regionalnemu razvoju potrebno težo in podlago za učinkovitejše spremljanje in vrednotenje. Na ravni strateškega dokumenta se določijo prioritete in usmeritve regionalnega razvoja, usmeritve za pripravo regionalnih razvojnih programov, akcijskega programa za skladen regionalni razvoj in vrednotenje ukrepov regionalne politike. Noben od trenutno veljavnih strateških dokumentov, navedenih v predmetnem členu, ne ureja celovitega regionalnega razvoja, zato se med dokumente regionalne politike kot eden ključnih dokumentov umesti strategija regionalnega razvoja Slovenije. Na podlagi strategije se bodo oblikovala ključna področja za razvoj posamezne regije, sektorski projekti in ukrepi ter regijski projekti in ukrepi. S tem se bo pri sofinanciranju razvoja regij iz evropskih in integralnih sredstev proračuna sledilo potrebam vseh regij za skladen regionalni razvoj ter zagotovilo močne regije in močno Slovenijo.

Državni strateški prostorski akt se v skladu z Zakonom o urejanju prostora (ZUreP) opredeli kot strategija prostorskega razvoja Slovenije. Državna celostna prometna strategija izhaja iz Zakona o celostnem prometnem načrtovanju (ZCPN).

K 3. ČLENU

Sprememba veljavnega 7. člena sledi spremembi 5. člena ZSRR-2, ki med dokumente regionalne politike umešča strategijo regionalnega razvoja Slovenije (v nadaljnjem besedilu: strategija). Strategijo sprejme državni zbor kot dolgoročni strateški dokument z veljavnostjo do leta 2050, ki opredeljuje vizijo, strateške usmeritve, dolgoročne cilje države s kazalniki in politiko za doseganje teh ciljev ter učinkov na področju regionalnega razvoja.

Z novelo zakona se naslavlja mnenje Računskega sodišča Republike Slovenije, ki med drugim navaja, da na ravni države ni enotnega strateškega dokumenta, ki bi celovito urejal skladen regionalni

razvoj, oblikoval ukrepe regionalne politike ter dal regionalnemu razvoju potrebno težo in ga posledično tudi učinkoviteje spremljal.

Priprava strategije regionalnega razvoja se bo izvajala v partnerstvu na nacionalni in regionalni ravni, pri čemer se bo naslavljalo tako nacionalne kot regionalne razvojne potrebe. Prav tako predlog zakona že vključuje predvideno novo strukturo in način izvajanja evropskega proračuna.

Pri oblikovanju strategije se upoštevajo predpisi, ki urejajo oblikovanje razvojnih politik, razvojno načrtovanje in določitev razvojnih prioritet.

Strategija se bo pripravljala v okviru teritorialnega dialoga, in sicer v sodelovanju z vsemi ministrstvi, ki bodo prispevala vsebine iz svoje pristojnosti oziroma področja, ki ga pokrivajo, in razvojnimi regijami. S poročanjem državnemu zboru o izvajanju strategije regionalnega razvoja bomo regionalnemu razvoju dali potrebno težo ter ga tako tudi učinkoviteje spremljali in vrednotili. Glede na rezultate izvajanja bo vlada državnemu zboru ob poročanju lahko predlagala bodisi spremembo bodisi dopolnitev strategije.

Kontinuirano spremljanje regionalnega razvoja bo ena izmed podlag za oblikovanje ukrepov, ki bodo vsem regijam omogočali ustrezen razvoj in zmanjševanje razlik v razvoju med slovenskim in evropskim povprečjem pa tudi v primerjavi s sosednjimi regijami v drugih državah.

Tako strategija kot tudi regionalni razvojni programi se bodo uresničevali v okviru akcijskega programa za skladen regionalni razvoj Slovenije in dogovorov za razvoj regij, katerih veljavnost bo vezana na večletni finančni okvir.

Za uresničevanje strategije kot celote bo odgovorna vlada, za njeno izvajanje v okviru svojih pristojnosti pa resorna ministrstva.

K 4. ČLENU

Akcijski program za skladen regionalni razvoj Slovenije (v nadaljnjem besedilu: akcijski program) je izvedbeni dokument na nacionalni ravni, ki ga sprejme vlada in je namenjen uresničevanju strategije za obdobje večletnega finančnega okvirja in regionalnih razvojnih programov. Z akcijskim programom se bodo določili cilji, ključna področja za razvoj regije vključno s sektorskimi projekti in sektorskimi ukrepi, obseg ter viri sredstev, čas za njihovo uresničenje, način izvajanja, izhodiščne vrednosti kazalcev razvoja s pričakovano vrednostjo ob izteku akcijskega programa, ministrstva, odgovorna za posamezen ukrep ali projekt, in kazalci, s katerimi se bo merilo njihovo doseganje. Za konkurenčnost regij, njihov razvoj je pomembno, da ključna področja vlaganj, sektorski ukrepi in sektorski projekti odražajo namen gospodarske rasti razvojnih regij (kot npr. je bruto domači proizvod, bruto domači proizvod na prebivalca v standardih kupne moči...), inovacijsko preobrazbo ter ustvarjanje novih delovnih mest in ohranjanja obstoječih delovnih mest, vključno z delovnimi mesti z dodano vrednostjo. Ministrstvo, pristojno za regionalni razvoj, v sodelovanju z Uradom Republike Slovenije za makroekonomske analize in razvoj in drugimi resornimi ministrstvi, vsako leto poroča vladi o doseganju pričakovanih vrednosti kazalcev razvoja.

Veljavni ZSRR-2 že opredeljuje teritorialni razvojni dialog kot način razreševanja razvojnih problemov in usklajevanje razvojnih odločitev med različnimi teritorialnimi ravnmi. Ta proces, tj. teritorialni razvojni dialog, ki na eni strani upošteva pristojnosti in prioritete države in resorjev, na drugi pa razvojne interese regij in pristojnosti občin in regij, je temeljni proces za oblikovanje nove generacije dokumentov regionalne politike, in sicer akcijskega programa in regionalnih razvojnih programov.

Država in deležniki razvoja v regiji bodo skupaj opredelili ključna področja za razvoj regije, sektorske projekte in sektorske ukrepe, s katerimi bo država podpirala izvajanje strategije in doseganje ciljev regionalnega razvoja v skladu z razvojnimi cilji in razvojno specializacijo regij. Vse to pa mora odražati tudi namen gospodarske rasti razvojnih regij ter ustvarjanja novih oziroma ohranjanja obstoječih delovnih mest. Pri zagotavljanju skupnega obsega sredstev za posamezno razvojno regijo se upoštevajo število prebivalstva in stopnja razvitosti regije.

Na ta način se bodo tako nacionalna kot EU sredstva usmerjala v ključna razvojna področja v skladu z regijsko specializacijo in omogočala optimalno izkoriščanje regionalnih potencialov. Tako bo regionalna politika kot nacionalna razvojna politika omogočala optimalni izkoristek razvojnih virov države in regij ter prispevala k optimalnejšemu razvoju države kot celote.

Čeprav ZSRR-2 že omogoča financiranje regijskih projektov iz nacionalnih sredstev državnega proračuna, je glavnina financiranja usmerjena v izvajanje evropske kohezijske politike. S strategijo in na njeni podlagi sprejetim akcijskim programom želimo sektorske projekte, ki imajo razvojni vpliv na celotno ali večji del regije, podpreti tudi s sredstvi nacionalnega proračuna. Trenutno regionalna politika ni dovolj pregledna, institucionalna organiziranost na vseh ravneh pa ne zagotavlja uveljavljanja načel partnerstva in učinkovitega izvajanja zakonodaje. Medresorsko usklajevanje je nezadostno, delovanje posameznih resornih politik v regijah pa nepovezano in večkrat brez možnih sinergij. S strateškim pristopom želimo doseči vključevanje vseh resorjev v doseganje ciljev skladnega regionalnega razvoja in razvojnih prioritet regij. Do sektorskih projektov in sektorskih ukrepov se bo znotraj priprave akcijskega programa opredelila tudi regija. Tako bomo lahko resnično sledili skladnemu regionalnemu razvoju po vsej Sloveniji tudi glede na ključne razvojne ovire in prednosti regije, razvojne cilje in prioritete regije ter njene razvojne specializacije.

Za nadaljnje črpanje evropskih sredstev akcijski program predstavlja zametek načrta za nacionalno in regionalno partnerstvo, kot ga predvideva nova zasnova evropske kohezijske politike:

- združevanje vsebin različnih področij/sektorjev, prilagojenih na (lokalno in) regionalno raven,
- usklajevanje in upravljanje programov na ravni več teritorialnih ravni: država (resorji) – regije – občine po načelu partnerstva.

Sredstva za uresničevanje strategije se zagotovijo z državnim proračunom na proračunskih postavkah ministrstev ob upoštevanju proračunskih možnosti in srednjeročnega strukturno fiskalnega načrta.

Novi 7.b člen podrobneje ureja izvajanje sektorskih in regijskih ukrepov. Ukrepi morajo izkazovati razvojni učinek na celotno regijo ali večji del regije ter uresničevati cilje strategije regionalnega razvoja Slovenije in regionalnega razvojnega programa.

Sektorski ukrepi (sistemske spremembe, reforme, finančne spodbude) bodo vključeni v akcijski program. Sredstva za sektorske projekte se lahko dodelijo brez javnega razpisa z neposredno sklenitvijo pogodbe zgolj, kadar se pogodba sklepa s pravno osebo javnega prava. Za izvajanje ukrepa, ki bo namenjen dodeljevanju spodbud, bo izveden javni razpisa ali javni poziv, ki ga bo izvajalo tisto ministrstvo, v katerega področje dela spada vsebina, ali njegova izvajalska organizacija (javni sklad, javna agencija, tisti javni zavodi in regionalne razvojne agencije, ki lahko izvajajo javne razpise). Regijski ukrepi bodo vključeni v dogovore za razvoj regij. Pri oblikovanju meril v okviru javnih razpisov oziroma javnih pozivov pri dodeljevanju finančnih spodbud se mora poleg meril, ki jih urejajo posamezna vsebinska področja resornih ministrstev, slediti učinkom na gospodarsko rast in delovna mesta z višjo dodano vrednostjo, razvojno preobrazbo na ključnih področjih razvojne regije in konkurenčnost razvojne regije, dvig kakovosti življenja in razvoj človeškega potenciala, vpliva na okolje in prostorski razvoj.

Sektorski projekti bodo financirani tako iz nacionalnih sredstev kot sredstev evropske politike, ki tudi omogoča neposredno potrditev operacije, in sicer na podlagi akcijskega programa za skladen regionalni razvoj sprejet na podlagi nacionalne strategije. Novela zakona ustrezneje določa postopek dodeljevanja sredstev za regijske in sektorske projekte brez javnega razpisa. Javna korist in učinkovitost se kaže v okviru postopkov, ki omogočajo financiranje razvojnih prioritet, ki so prilagojene teritorialnim značilnostim in usklajene s strateškimi dokumenti države. Klasični razpisni postopki ne bi omogočili enake stopnje koordinacije in usmerjenosti v regijske posebnosti. Neposredna pogodba je skladna z 106.j členom Zakona o javnih financah, če je projekt sofinanciran iz sredstev evropske kohezijske politike in izvajan z instrumentom neposredne potrditve operacije, ali če je postopek za dodelitev sredstev določen v posebnem zakonu. Skladno z 19. členom Uredbe o izvajanju uredb (EU) in (Euratom) na področju izvajanja evropske kohezijske politike v obdobju 2021–2027 za cilj naložbe

za rast in delovna mesta, je podlaga za odločitve o podpori brez izvedbe javnega razpisa ali javnega poziva v naslednjih primerih, če ima operacija neposredno podlago v zakonu ali strategiji na nacionalni ravni, v programih na nacionalni ravni, programu, ONPP, trajnostni urbani strategiji ali dogovora za razvoj regij.

Kadar je ukrep namenjen finančnim spodbudam, se izvede javni razpis ali javni poziv. Za izvedbo javnega razpisa ali javnega poziva v okviru ukrepa, ki je namenjen dodeljevanju finančnih spodbud, se uporablja postopek, določen s predpisi s področja javnih financ, razen če področna zakonodaja določa drugače. Pri oblikovanju meril v okviru javnih razpisov oziroma javnih pozivov pri dodeljevanju finančnih spodbud se poleg meril, ki jih urejajo akti na posameznem vsebinskem področju, upošteva tudi naslednje: učinek na gospodarsko rast in delovna mesta z višjo dodano vrednostjo, razvojno specializacijo in konkurenčnost razvojne regije, učinek na dvig kakovosti življenja in razvoj človeškega potenciala, ugoden vpliv na okolje in prostorski razvoj. Pri javnih razpisih v okviru dodeljevanja finančnih spodbud se izhaja iz kazalnikov, ki jih je mogoče meriti oziroma bodo zagotovljeni sprotno. Razpis bo določal kateri kazalniki bodo uporabljeni, tudi z vidika ustrezne dostopnosti in primerljivosti podatkov. Metoda merjenja bo opredeljena. V okviru izvajanja regionalne politike cilji in kazalniki izhajajo iz obstoječega nabora dostopnih virov, ki zajemajo celotno populacijo in razdelitev tudi po posameznih regijah. Zajeti so v naslednjih dokumentih: Cilji regionalne politike Slovenije so za obdobje do leta 2027 zbrani v »Zbirki Delovni zvezki UMAR Delovni zvezek 3/2020, letnik XXIX; Cilji regionalne politike Slovenije v obdobju 2021–2027 Janja Pečar«, Poročilo o regionalnem razvoju 2018-2022, Poročilo o razvoju, ki ga pripravlja UMAR, za katere povezave smo vam že poslali. Podatki iz katerih se izhaja za izračun kazalnikov izhajajo tudi iz obstoječega nabora registrskih virov, ki so dostopni in v pristojnosti drugih organov oziroma služb (SURS, UMAR, AJPES...). Trenutno a je v izvedbi poročilo »Regional Development Report & Just Transition Report« ki ga pripravlja OECD, kot podlago za dokumente regionalnega razvoja oziroma Strategijo regionalnega razvoja Slovenije, kot enotnega dokumenta za regionalni razvoj na nacionalne nivoju.

K 5. ČLENU

Državni zbor Republike Slovenije je julija 2025 sprejel Podnebni zakon (Uradni list RS, št. 56/25), ki v 15. členu predpisuje pripravo in sprejem regionalnih akcijskih načrtov prilagajanja podnebnim spremembam. Zakon nalogo sprejema in spremljanja izvajanja akcijskih načrtov nalaga razvojnemu svetu regij. Dopolnitev 12. člena ZSRR-2 je potrebna zaradi zagotavljanja izvajanja 15. člena Podnebnega zakona.

V 19. in 20. členu Zakona o celostnem prometnem načrtovanju (Uradni list RS, št.130/22) je opredeljen način sprejetja regionalnih celostnih prometnih strategij z namenom poenotenja odločanja in sprejemanja ključnih strateških dokumentov na regionalni ravni. Dopolnitev je potrebna zaradi zagotavljanja izvajanja 19. in 20. člena Zakona o celostnem prometnem načrtovanju.

K 6. ČLENU

Regionalni razvojni program (v nadaljnjem besedilu: RPP) je razvojni dokument na ravni regije, ki je pripravljen v skladu z načelom partnerstva in temelji na programskih dokumentih, ki jih določa novi 5. člen. Usklajenost regionalnega razvojnega programa z novo nastajajočimi prostorskimi plani, prilagajanje podnebnim spremembam, celostno prometno načrtovanje in usklajenost z drugimi programskimi usmeritvami je nujno potrebno za učinkovito izvajanje dolgoročnih ciljev na posameznih področjih in skladen razvoj regij kot tudi države kot celote. Za konkurenčnost razvojne regije, njenega razvoja je pomembno, da regionalni razvojni program jasno odraža svoj prispevek h gospodarski rasti in inovacijski preobrazbi razvojne regije ter ustvarjanja novih oziroma ohranjanju obstoječih kakovostnih delovnih mest, tudi z dodano vrednostjo.

Veljavnost regionalnih razvojnih programov je skladna z veljavnostjo akcijskega programa in programi večletnega finančnega okvirja. S tem bo omogočeno financiranje regijskih projektov tako s sredstvi

evropske kohezijske politike kot tudi s sredstvi iz nacionalnih virov državnega proračuna, ki bodo namenjeni ključnim področjem glede na potrebe posamezne regije.

K 7. ČLENU

Dogovor za razvoj regij se ohranja kot instrument uresničevanja regionalnega razvojnega programa in strategije. Dogovor za razvoj regij bo sklenjen po postopku novega petega odstavka 15. člena in bo vključeval regijske projekte in regijske ukrepe.

Postopek priprave dogovorov za razvoj regij in izbora regijskih projektov in ukrepov se prične na podlagi povabila ministrstva razvojnim regijam, potem ko je sprejet akcijski program in večina regionalnih razvojnih programov. Ker je priprava regionalnih razvojnih programov v pristojnosti razvojnih regij, se v izogib situaciji, ko vse regije še ne bi imele pravočasno pripravljenih regionalnih razvojnih programov, regijam, ki že imajo pripravljene regionalne razvojne programe, omogoči sklenitev dogovorov za razvoj regij z namenom pravočasnega izvajanja regijskih projektov in regijskih ukrepov ter posledično porabo nacionalnih in evropskih sredstev. Ministrstvo za vsako razvojno regijo posebej, po predhodnem teritorialnem dialogu, pripravi povabilo razvojnemu svetu regije za pripravo in podpis dogovora (v nadaljnjem besedilu: povabilo), upoštevajoč ključna področja za razvoj regije in razvojne izzive.

Regijski projekti bodo financirani, tako iz nacionalnih sredstev kot sredstev evropske politike, ki tudi omogoča neposredno potrditev operacije. Novela zakona ustrežneje določa postopek dodeljevanja sredstev za regijske projekte brez javnega razpisa na podlagi postopka sklenitve dogovora za razvoj regij. Javna korist in učinkovitost se kaže v okviru postopkov, ki omogočajo financiranje razvojnih prioritet, ki so prilagojene teritorialnim značilnostim in usklajene s strateškimi dokumenti države. Klasični razpisni postopki ne bi omogočili enake stopnje koordinacije in usmerjenosti v regijske posebnosti. Skladno z 19. členom Uredbe o izvajanju uredb (EU) in (Euratom) na področju izvajanja evropske kohezijske politike v obdobju 2021–2027 za cilj naložbe za rast in delovna mesta, je podlaga za odločitev o podpori brez izvedbe javnega razpisa ali javnega poziva v naslednjih primerih, če ima operacija neposredno podlago v zakonu ali strategiji na nacionalni ravni, v programih na nacionalni ravni, programu, ONPP, trajnostni urbani strategiji ali dogovora za razvoj regij.

Po izvedenem postopku se sredstva za izvajanje regijskih projektov dodelijo z neposredno sklenitvijo pogodbe, tako kot se je to izvajalo že do sedaj. S tem, da se dodaja nov pogoj, da je neposredna sklenitev pogodbe možna zgolj s pravno osebo javnega prava. V okviru regijskih ukrepov se sredstva dodeljujejo na podlagi javnega razpisa ali javnega poziva, kot določa novi 7.b člen novele.

Razvojne regije v postopku sklepanja dogovorov za razvoj regij v skladu s strategijo, akcijskim programom in regionalnim razvojnim programom, upoštevajoč ključna področja za razvoj regije in razvojne izzive. Ministrstvo, pristojno za regionalni razvoj, v okviru teritorialnega dialoga z osnutkom dogovora seznanja pristojna ministrstva ter organizira in vodi usklajevanje med razvojno regijo in ministrstvi, na področje katerih spadajo regijski projekti.

Posebni razvojni izzivi se kažejo tam, kjer razvoj zaostaja zaradi neugodnih gospodarskih, naravnih, geografskih, socialnih, kulturnih ali demografskih razmer, in je potreben hiter ter učinkovit odziv na aktualne potrebe skladnega regionalnega razvoja. Skupno ukrepanje na regionalni ravni je potrebno tudi pri soočanju z vse bolj kompleksnimi izzivi, ki jih ni mogoče ustrezno obravnavati znotraj ene same teritorialne enote (kot so mobilnost, suburbanizacija, raba zemljišč, podnebne spremembe, gospodarski razvoj, demografski upad in staranje).

Z namenom učinkovitega črpanja evropskih sredstev, ki je povezano s pravočasno in dobro pripravljenimi projekti, se dogovori za razvoj regij sklepajo najpozneje decembra v letu, ko se začne izvajati novi večletni finančni okvir.

K 8. ČLENU

Prvi odstavek 19. člena se dopolni z nekaterimi razvojnimi nalogami, ki se na regionalni ravni opravljajo v javnem interesu. Med njimi so priprava regionalnih akcijskih načrtov prilagajanja

podnebnim spremembam, izvajanje celostnega prometnega načrtovanja in delovanje regijskih centrov mobilnosti ter priprava, usklajevanje, spremljanje in vrednotenje regijskih načrtov za izkoriščanje obnovljivih virov energije in učinkovite rabe energije.

Pri tem je treba poudariti, da sprememba prvega odstavka 19. člena prav tako sledi sprejemu Podnebnega zakona, 19. in 20. členu Zakona o celostnem prometnem načrtovanju ter 12. členu te novele.

Črtajo se naloge opravljanja dejavnost upravljanja lokalnih akcijskih skupin v okviru izvajanja lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, sofinancirana iz evropskih skladov. Postopke potrjevanja lokalnih akcijskih skupin (v nadaljnjem besedilu: LAS) in strategij lokalnega razvoja (v nadaljnjem besedilu: SLR) se ureja na podlagi evropske uredbe in nacionalnih uredb.

K 9. ČLENU

Novi 21.a člen vzpostavlja podlago za sofinanciranje razvojnih pisarn v Bruslju, ki jih ustanovi ena ali več razvojnih agencij, oziroma ena ali več reprezentativnih občinskih združenj.

Ustanovitev pisarne razvojnih regij v Bruslju bo regijam oziroma občinam omogočalo aktivno delovanje in uspešno kandidiranje za pridobitev evropskih sredstev. Pisarna bo povečala uveljavljane interesov regij in vzpostavljane neposrednih stikov z evropskimi institucijami. Z vzpostavitvijo pisarne se bo lahko okrepilo sodelovanje z Evropskim odborom regij, zlasti v luči ocene učinkov zakonodajnih predlogov Evropske komisije na regije, še preden se predlogi formalno posredujejo v postopek sprejemanja Svetu EU in Evropskemu parlamentu. Razvojne regije oziroma občine so bližje potrebam prebivalcev kot tudi podjetjem, nevladnemu in javnemu sektorju na ravni regij, zato so njihovi pogledi praktične narave in lahko njihove aktivnosti v postopku odločanja na ravni EU obogatijo nacionalna stališča. Bruselj je tudi odlično mesto za iskanje partnerjev za sodelovanje na razpisih centraliziranih finančnih programov EU, izmenjavo izkušenj in praks s področja regionalnega razvoja, kar je še posebej pomembno za Slovenijo kot ozemeljsko majhno državo, kjer je obseg izkušenj in ekspertiz omejen. V okviru prihodnje finančne perspektive EU se predvideva večji poudarek na centraliziranih finančnih programih EU. S programi upravlja Evropska komisija, zato je neposredna prisotnost v Bruslju ključna za spodbujanje sodelovanja slovenskih partnerjev na centraliziranih razpisih EU (npr. iskanje primernih partnerjev, zbiranje uspešnih praks sodelovanja na razpis itd.). Neposredna prisotnost v Bruslju bo okrepila spremljanje zakonodajnega postopka na ravni EU ter politik EU in njihovega vpliva na regionalni razvoj. Tako bo tudi več možnosti za promocijo regij in regionalnih dogodkov ter podporo slovenski delegaciji v Evropskem odboru regij. Naloge pisarne bodo za razvojne regije izvajale regionalne razvojne agencije, ki so izbrane na javnem razpisu za večletni finančni okvir, dopuščena pa bo tudi možnost ustanovitve pisarne s strani reprezentativnih občinskih združenj. Zakon določa delež sofinanciranja stroškov za delovanje pisarne iz državnega proračuna.

Delež financiranja države sledi financiranju splošnih razvojnih nalog iz 18. člena zakona. Predstavništva oziroma razvojne pisarne običajno delijo prostore z drugimi predstavništvi, kar zagotavlja neposredno mreženje in nižje stroške delovanja predstavništva (npr. Predstavništvo AT Koroške in IT Furlanije – Julijske krajine sta v isti zgradbi).

Zakon določa najvišji možni letni znesek sofinanciranja ene pisarne reprezentativnih občinskih združenj s strani državnega proračuna.

K 10. ČLENU

Prva alineja 22. člena se uskladi z dokumenti razvojnega načrtovanja.

K 11. ČLENU

Sprememba 23. člena sledi uvedbi akcijskega programa za skladen regionalni razvoj Slovenije.

K 12. ČLENU

V obdobju veljavnosti Programa evropske kohezijske politike 2021–2027 v Sloveniji ostanejo v veljavi regionalni razvojni programi, ki so bili sprejeti pred uveljavitvijo tega zakona, sprejemajo pa se lahko tudi njihove spremembe in dopolnitve.

Sklenjeni dogovori za razvoj regij so podlaga za dodeljevanje regionalne državne pomoči po 31. členu do sprejema programskega dela regionalnega razvojnega programa po letu 2028.

K 13. ČLENU

Spremenjen je način sprejetja regionalnih celostnih prometnih strategij z namenom poenotenja odločanja in sprejemanja ključnih strateških dokumentov na regionalni ravni. Tako se način, ki je predviden za regionalni razvojni program in regionalni prostorski plan, predvidi tudi za regionalne celostne prometne strategije. Sprememba je povezana tudi s spremembo 12. in 19. člena ZSRR-2.

K 14. ČLENU

Prehodna določba je namenjena čimprejšnji ustanovitvi pisarne v Bruslju, z namenom povečanja uspešnosti prijaviteljev na centraliziranih razpisih EU že v sedanjem večletnem finančnem okvirju, ki se zaključí 31. decembra 2027. Na ravni EU že intenzivno poteka priprave na nov finančni okvir za obdobje 2028-2032, zato je vključenost pri uveljavljanju interesov regij in slovenskih občin v Bruslju izjemnega pomena tudi iz tega vidika. Predlagana prehodna določba tako zagotavlja pravno podlago za takojšnji pričetek delovanja še v tem finančnem obdobju.

K 15. ČLENU

Prehodna določba, ki se nanaša na dokumente regionalne politike, določa skrajni rok za sprejem strategije regionalnega razvoja Slovenije, in sicer najkasneje v šestih mesecih od uveljavitve zakona.

K 16. ČLENU

Končna določba, s katero se določa začetek veljavnosti zakona, in sicer petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

(prepis določb veljavnega zakona, ki se s predlogom spreminjajo)

3. člen (izrazi)

- Izrazi, uporabljeni v tem zakonu, imajo naslednji pomen:
- »endogena regionalna politika« je del regionalne politike, ki je usmerjen v uresničevanje teritorialnih razvojnih ciljev in se izvaja kot povezovanje notranjih razvojnih pobud razvojnih regij po načelu od spodaj navzgor;
- »indeks razvojne ogroženosti« je relativni kazalec razvitosti razvojne regije, izračunan na podlagi utežitve kazalcev razvitosti, ogroženosti in razvojnih možnosti;
- »območno razvojno partnerstvo« je pogodbeno, javno-zasebno interesno sodelovanje razvojnih partnerjev na določenem območju;
- »dogovor za razvoj regije« je dvostranski izvedbeni akt, s katerim se uresničuje regionalni razvojni program tako, da se določijo ključni regijski in sektorski projekti za premagovanje razvojnih ovir ter viri financiranja, pri čemer imajo prednost pri uvrščanju v dogovor projekti za doseganje razvojne specializacije razvojne regije;
- »razvojna specializacija« je med razvojnimi partnerji dogovorjena primerjalna prednost razvojne regije pred drugimi razvojnimi regijami, upoštevajoč razvojne in prostorske potenciale ter globalne priložnosti;
- »razvojni potenciali« vključujejo finančni in fizični kapital v gospodarskem smislu ter okoljski in družbeni kapital; slednji vključuje kategorije človeškega, socialnega in kulturnega kapitala;
- »regijska razvojna mreža« je oblika pogodbenega povezovanja ključnih razvojnih institucij za uresničevanje razvojnih prioritet razvojne regije, ob upoštevanju razvojne specializacije razvojne regije;
- »regijski projekt« je razvojni projekt, ki temelji na regionalnem razvojnem programu, uresničuje razvojne prioritete razvojne regije in izkorišča njene razvojne potenciale; od lokalnega projekta se regijski razlikuje po celovitem reševanju določene problematike v okviru razvojne regije oziroma širšem razvojnem vplivu na razvojno regijo in izven nje;
- »regionalna politika« je strukturna politika, ki obsega razvojne dejavnosti in programe za doseganje skladnega regionalnega razvoja in se izvaja z ukrepi endogene regionalne politike ter z usklajevanjem razvojnih politik, ki pomembno vplivajo na regionalni razvoj na podlagi teritorialnega razvojnega dialoga;
- »regionalna razvojna agencija« je pravna oseba v večinski javni lasti, ki opravlja splošne razvojne naloge v razvojni regiji;
- »regionalni razvojni program« je temeljni strateški in programski dokument na regionalni ravni;
- »sektorski projekt« je razvojni projekt, ki uresničuje program pristojnega ministrstva za doseganje ciljev na področju dela ministrstva in ima tudi pomemben vpliv na uresničevanje razvojne prioritete v razvojni regiji;
- »teritorialni razvojni dialog« je način razreševanja razvojnih problemov in usklajevanja razvojnih odločitev, ki poteka med različnimi teritorialnimi ravni.

5. člen (programsko obdobje in dokumenti regionalne politike)

(1) Programsko obdobje za izvajanje regionalne politike je enako obdobju vsakokratne finančne perspektive Evropske unije (v nadaljnjem besedilu: EU), kot je določeno s strategijo razvoja Slovenije in zakonodajo EU.

(2) Regionalna politika se načrtuje z naslednjimi medsebojno usklajenimi dokumenti:

- strategija razvoja Slovenije,
- državni strateški prostorski akt,
- program državnih razvojnih prioritet in investicij,
- programski dokumenti na mednarodni in državni ravni,

- regionalni in območni razvojni programi ter
- dogovori za razvoj regij.

7. člen (določanje strategije)

(1) Vlada Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: vlada) s strategijo razvoja Slovenije in strategijo prostorskega razvoja Slovenije določi cilje in usmeritve za pripravo regionalnih razvojnih programov.

(2) S programom državnih razvojnih prioritet in investicij vlada podrobneje opredeli, z vidika spodbujanja skladnega regionalnega razvoja, programe in instrumente regionalne politike.

12. člen (naloge in delo sveta)

(1) Svet ima naslednje naloge:

- vodi in usmerja pripravo regionalnega razvojnega programa in ga sprejme,
- na področju regionalnega razvoja sodeluje z regijami drugih držav,
- sklepa dogovore za razvoj regije,
- sodeluje v teritorialnem razvojnem dialogu,
- spremlja izvajanje regionalnega razvojnega programa in dogovorov za razvoj regije in
- opravlja druge naloge v skladu s tem zakonom.

(2) Svet sprejema odločitve na seji z večino glasov navzočih članov. Glasovi predstavnikov občin v svetu se štejejo dvojno. Svet veljavno odloča, če je na seji navzoča večina vseh članov sveta in večina članov sveta, predstavnikov občin.

(3) Odločitev sveta o regionalnem razvojnem programu in dogovoru za razvoj regije mora naknadno potrditi svet regije, ki ga sestavljajo vsi župani v regiji in predsednik sveta samoupravne narodne skupnosti v regiji, kjer živita italijanska ali madžarska narodna skupnost. Delo sveta regije ureja poslovnik, ki ga sprejme svet regije z dvotretjinsko večino.

(4) Na sejo sveta se vabi predstavnik ministrstva, ki nima pravice glasovanja.

(5) Za pripravo predlogov odločitev v postopku priprave in izvajanja regionalnega razvojnega programa na prioriteth področjih razvoja v regiji imenuje svet odbore, ki jih sestavljajo predstavniki regijske razvojne mreže, zunanji strokovnjaki, predstavniki občin, izpostav državnih organov in drugih institucij, ki delujejo v regiji in so pomembne za njen razvoj. Odbore sveta vodi RRA.

(6) Svet podrobneje uredi organizacijo in način svojega dela s poslovnikom. S poslovnikom se določi tudi način ugotavljanja in preprečevanja nasprotja interesov pri delu in pri odločanju sveta.

13. člen (regionalni razvojni program)

(1) Z regionalnim razvojnim programom se uskladijo razvojni cilji v regiji ter določijo instrumenti in ocenijo viri za njihovo uresničevanje.

(2) Regionalni razvojni program je sestavljen iz strateškega in programskega dela. Strateški del vsebuje analizo regionalnih razvojnih potencialov, opredelitev ključnih razvojnih ovir in prednosti regije, razvojne cilje in prioritete regije v programskem obdobju ter določitev razvojne specializacije regije. Programski del pa vsebuje programe za spodbujanje razvoja v regiji s časovnim in finančnim ovrednotenjem ter določi sistem spremljanja, vrednotenja in organiziranosti izvajanja regionalnega razvojnega programa.

(3) Regionalni razvojni program se sprejme za programsko obdobje iz 5. člena tega zakona in mora biti usklajen s strategijo razvoja Slovenije.

(4) Regionalni razvojni program sprejme svet najpozneje decembra leta pred letom, v katerem se konča prejšnje programsko obdobje.

(5) Vlada z uredbo predpiše minimalno obvezno metodologijo priprave in izvedbe regionalnega razvojnega programa ter določi način spremljanja in vrednotenja njegovih učinkov.

15. člen **(dogovor za razvoj regije)**

(1) Regionalni razvojni program se uresničuje z dogovorom za razvoj regije, ki ga skleneta ministrstvo in svet in velja do izteka obdobja trajanja vključenih projektov ali nadomestitve z novim dogovorom za razvoj regije. Dogovor za razvoj regije podpišeta predsednik sveta in minister.

(2) Pri pripravi dogovora za razvoj regije se upošteva načelo skladnega razvoja vseh območij v regiji.

(3) Dogovor za razvoj regije vključuje regijske projekte in sektorske projekte.

(4) Dogovor za razvoj regije mora upoštevati usmeritve ter javnofinančne in časovne okvire za pripravo programskega proračuna države ter že sprejete proračune države in občin.

(5) Postopek priprave dogovora za razvoj regije se začne po sprejetju regionalnega razvojnega programa s povabilom ministrstva razvojnemu svetu regije za pripravo in podpis dogovora (v nadaljnjem besedilu: povabilo). Na podlagi povabila pripravi RRA osnutek dogovora za razvoj regije, ki vključuje regijske in sektorske projekte ter ga pošlje ministrstvu. Predlog projekta za uvrstitev v dogovor RRA preveri glede izpolnjevanja pogojev in točkuje po merilih. Ministrstvo seznanjeno z osnutkom dogovora pristojna ministrstva ter organizira in vodi usklajevanje med razvojno regijo in pristojnimi ministrstvi, ki se opredelijo o regijskih projektih prek teritorialnega razvojnega dialoga. V okviru teritorialnega razvojnega dialoga pridobi ministrstvo od pristojnih ministrstev predloge dodatnih sektorskih projektov po razvojnih regijah, ki uresničujejo program pristojnega ministrstva za doseganje ciljev na njegovem delovnem področju in tudi pomembno vplivajo na uresničevanje razvojnih prioritet v regiji. Do predloga sektorskega projekta, ki ga predlaga pristojno ministrstvo, se opredeli razvojni svet regije tako, da opredeli njegov pomen za doseganje ključnih razvojnih ciljev regije in ga vključi oziroma ne vključi v dopolnjen osnutek dogovora za razvoj regije. Regijski in sektorski projekti se uvrščajo v dogovor za razvoj regije s soglasjem razvojnega sveta regije, pristojnega ministra in ministra. Projekti iz dogovora se razvrščajo po prioriteti in izvajajo v skladu z razpoložljivimi proračunskimi sredstvi. Po izvedenem postopku se sredstva lahko dodelijo brez javnega razpisa z neposredno sklenitvijo pogodbe.

19. člen **(druge razvojne naloge države, ki se na regionalni ravni opravljajo v javnem interesu)**

(1) V regiji se opravljajo v javnem interesu tudi naslednje razvojne naloge države:

- izvajanje regijske finančne sheme,
- izvajanje regijske sheme kadrovske štipendij,
- dejavnost upravljanja lokalnih akcijskih skupin v okviru izvajanja lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, sofinancirana iz evropskih skladov,
- spodbujanje in razvoj podjetništva ter kulture inovativnosti,
- promocija regije in spodbujanje investicij v regiji,
- izvajanje regijskih programov internacionalizacije gospodarstva,
- prostorsko planiranje na regionalni ravni in

- druge podobne regijske dejavnosti, sheme in projekti po odločitvi pristojnega ministrstva po zakonu, ki določa delovna področja ministrstev, in ob soglasju ministrstva.

(2) Za izvedbo nalog iz prejšnjega odstavka se izvede postopek javnega razpisa, na podlagi katerega pristojni minister podeli javno pooblastilo izbrani pravni osebi, ki izkaže usposobljenost za opravljanje teh nalog, če ni z zakonom, ki ureja posamezno nalogo, določeno drugače. Med merili javnega razpisa se upoštevajo izkušnje in usposobljenost za izvajanje nalog. Pooblaščenca pravna oseba se vključi v regijsko razvojno mrežo.

(3) Naloge iz osme alineje prvega odstavka tega člena in izvajalci razvojnih nalog države, ki se v regiji opravljajo v javnem interesu, se objavijo na spletni strani ministrstva.

22. člen (ukrepi endogene regionalne politike)

Ukrepi endogene regionalne politike so:

- sofinanciranje regijskih projektov v skladu z dogovori za razvoj regij,
- dodatni ukrepi za obmejna problemska območja,
- dodatni začasni ukrepi razvojne podpore za problemska območja z visoko brezposelnostjo,
- prenos državnega premoženja v razvojne namene,
- nujni ukrepi regionalne politike,
- drugi ukrepi, ki se določijo z zakonom, državnim proračunom ter poslovnim in finančnim načrtom sklada.

23. člen (sofinanciranje regijskih projektov v skladu z dogovori za razvoj regij)

(1) Sredstva za sofinanciranje regijskih projektov v skladu z dogovori za razvoj regij se zagotovijo z državnim proračunom v skladu z javno finančnimi zmožnostmi in dogovorjenimi prioritetami v finančnih načrtih pristojnih ministrstev.

(2) Pri zagotavljanju skupnega obsega sredstev za sofinanciranje regijskih projektov v posamezni regiji se upoštevajo upravičenost v okviru razvojnih politik, število prebivalstva in stopnja razvitosti regije.

(3) Minister določi s pravilnikom za programsko obdobje seznam regij, razvrščenih po stopnji razvitosti. Pri tem razvrščanju se uporablja indeks njihove razvojne ogroženosti.

Zakon o celostnem prometnem načrtovanju (ZCPN, Uradni list RS, št. 130/22 in 22/25):

19. člen (regionalna celostna prometna strategija)

(1) RCPS je sedemletni strateški razvojni dokument prometne ali problemske regije (v nadaljnjem besedilu: regija) o usmerjanju razvoja in upravljanju prometa na njenem območju.

(2) Z RCPS se država in občine na območju regije dogovorijo in uskladijo o ciljnih in prednostnih nalogah razvoja prometa v posamezni regiji.

(3) Poleg splošnih zahtev iz tretjega odstavka 15. člena tega zakona RCPS vsebuje predvsem naslednje vsebine:

- usklajeni načrt povezovanja občinskih projektov s področja prometa, ki za učinkovito izvajanje potrebujejo regijski pristop,
- akcijski načrt,
- povezavo z regionalnim prostorskim planom,
- medsebojno usklajevanje različnih prometnih načinov in dajanje prednosti večmodalnosti,

- razvoj prometne infrastrukture regionalnega pomena,
- razvoj infrastrukture za alternativna goriva v prometu regionalnega pomena,
- upravljanje prometa na ravni regije,
- opredelitev vloge javnega potniškega prometa in kolesarjenja,
- povezave prometnega sistema regije s sosednjimi regijami,
- opredelitev ukrepov države in občin za doseganje skupnih ciljev.

(4) Usmeritve in odločitve se prednostno podajo glede na pomembne razvojne možnosti ali prometne težave v regiji. V skladu z dogovorom med državo in občinami se v RCPS določijo regijski projekti, ki se sofinancirajo iz državnega proračuna v skladu z javnofinančnimi zmožnostmi in dogovorjenimi prednostnimi nalogami v finančnem načrtu ministrstva.

(5) RCPS sprejmejo občine v soglasju z ministrom.

(6) Pri pripravi regionalnih razvojnih programov za območja razvojnih regij, ki se sprejmejo na podlagi predpisa, ki ureja spodbujanje skladnega regionalnega razvoja, ter regionalni prostorski plani, ki se sprejemajo na podlagi predpisov o urejanju prostora, se smiselno upoštevajo usmeritve iz RCPS, ki posegajo na območja razvojnih regij.